

Pécs-Baranyai OrigóHáz Egyesület

Mecseki Karsztkutató Csoport

2004. évi jelentése

A Mecseki Karsztkutató Csoport
2004. évi jelentését

Szerkesztette: Rónaki László és Gál Györgyné

A fotókat készítették:

*Balázs László
Gál György
Glöckler Gábor
Mihovics Zoltánné*

Számítógépes szerkesztés:

Gál Györgyné

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	3
A Mecseki Karsztkutató Csoport 2004. évi munkaterve	4
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység	7
- Spirál-víznyelő barlang (Glöckler Gábor)	7
- Szárazkúti-régi-nyelő (Glöckler Gábor)	11
- Huzatos-zsomboly (Glöckler Gábor)	12
- Négylevelű-zsomboly (Balázs László)	13
- 5 név nélküli lyuk (utólag nevesítve) (Rónaki László).....	14
Összefoglalás	15
Térképek	17
Egy barlangász felszíni dilemmái (Balázs László)	22
Eseménynaptár	24
Tudományos jellegű munkák, publikációk	28
Dokumentációs munkák	30
A zengővárkonyi felhagyott vasércbánya és bejárható maradvány üregeinek leírása (Rónaki László).....	30
Csoportélet	35
- Bakony tavaszi túra (Mihovics Zoltánné)	38
- Barlangnapok Pál-völgy (Mihovics Zoltánné).....	43
- Túra a cerszegtomaji Kútbarlangba (Mihovics Zoltánné).....	48
- Vendégcsoport a Gerecséből (Mihovics Zoltánné).....	50
- A Mikulástúra (Halák Bálint).....	53
Mellékletek	55

A MECSEKI KARSZTKUTATÓ CSOPORT 2004. ÉVI MUNKATERVE

A Pécs-Baranyai OrigóHáz Egyesület Mecseki Karsztkutató Csoportja 2004. évre az alábbi barlangokra kért és kapott kutatási engedélyt Rónaki László kutatásvezető és Glöckler Gábor kutatásvezető helyettes irányításával:

• Spirál-víznyelő	4120-130	4124-420.04
• Szárazkúti régi-nyelő	4120-203	4124-520.26
• Négylevelű-zsomboly	4120-189	4124-520.27
• Huzatos-zsomboly		4124-620.12

Valamint a Vízfő-forrás vízgyűjtő területén az előbbieket közelében további öt, még név nélküli lyuk kutatására, melyek a Rónaki László által vezetett barlangkataszterbe az alábbi adatokkal kerültek bevezetésre:

• Ásandó-lyuk	4124-415.06
• Rejtett-zsomboly	4124-415.07
• Ásott-lyuk	4124-420.08
• Alíz menti ásás	4124-520.29/a
• Lyuk-nyelő	4124-520.30

A Csoport a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságához a Kishajmás területén található ún. Tatárlyukak kutatására vonatkozó engedélyezési kérelmet is beadott. A DDNPI ezekre az objektumokra az engedély megadását elutasította, mivel a valószínűsíthetően mesterséges eredet miatt ezen objektumok nem tartoznak törvény hatálya alá, így kutatási engedély kiadása nem vonatkoztatható rájuk.

Kutatási terv

A Mecseki Karsztkutató Csoport az év folyamán az engedélyben előírt feltételek betartásával egyeztetett időpontokban és létszámmal folyamatosan végzi munkáját. A tevékenységekben részt vevő tagok létszámától, felkészültségétől függően a kutatásvezető a napi feladatok meghatározásában személyre lebontva dönt. A munkálatok csak a kutatásvezető irányításával folynak. A kutatási napokon végzett tevékenységekről jelentést kell készíteni, melyeket Rónaki László csoportvezető tart nyilván.

Spirál-víznyelő:

1, Bal-oldali vizes ág végpontja, a Reménytelen-szifon:

A szifon oldalfala mészkő és dolomit, de a főte sokkal puhább, átkalcitosodott üledék, valamint kövesedett vörös agyag. A járatszelvény tágítását végezzük. Ha sikerrel járunk, a szabadabbá vált átjárón bejutva az új részbe, megkeressük a vizet visszaduzzasztó gátat, és kalapáccsal, vésővel elbontjuk.

Amennyiben nem sikerül a vizet a szifonból kiemelni, úgy a víz felett lévő, fentebb említett puhább kitöltést bontjuk. A Reménytelen-szifonhoz vezető „Rókalyuk” nevű kuszodát vésőgéppel tágítjuk, hogy meggyorsítsuk, illetve könnyebbé tegyük a rajta való áthaladást.

2, Jobb-oldali vizes ág végpontja:

A járattalpon levő nagyobb kőtömböket emelőkkel mozdítjuk ki, majd kalapáccsal összetörjük, és távolabb depózzuk. A végpont könnyebb megközelítése érdekében a szűkületeket a Verecke-terem alatt géppel tágítani kell.

3, A Szakadék:

Folyamatban van a Szakadék déli irányú kimászásának előkészítése. A problémát a mászás során a falból való oldalirányú kiesés ún. ingázás és a megszorult kőtömbök omlásveszélyessége jelenti.

Az új részeket rögtön FIX poligonpontokkal (HILTI szög) látjuk el, és mielőbb elvégezzük a felmérésüket is.

A feltárásnál fotódokumentációt is készítünk

4. Tíz-es-akna

Az aknában a régi drótkötélhágcsó még be van szerelve, de elkorrodálódott, így nem használható, balesetveszélyes. Szeretnénk mielőbb fix vaslétrákra kicserélni.

Amennyiben a szükséges anyagi eszközöket előteremtettük, külön kiépítési engedélykérelmet nyújtunk be. Ezzel kapcsolatos munkálatokat csak az arra vonatkozó engedélyek birtokában végzünk.

Szárazkúti-régi-nyelő:

1. A bejárati-akna alatti bal-oldali fiatal járat végpontja:

A fülke felső harmadában, szemben, keskeny hasadék látható, ahonnan huzat érezhető.

Ez a hasadék, az előzetes vizsgálatok alapján, NEM szálkőben halad, csupán omladék.

Ennek megbontását tervezzük A telefon és az elektromos vezeték kiépítését nem tervezzük.

Viszont a térképezést csak és kizárólag maradandóan rögzített fixpontokon (HILTI szög) keresztül tervezzük, hogy a felmérés itt is rekonstruálható legyen.

2. A bejárati-akna alatti jobb oldali, cseppköves járat végpontja:

Itt a szűk hasadék egyelőre lehetetlenné teszi a munkavégzést, ezért a szelvényt gépi véséssel tágítani kell. Csak ezután férünk hozzá az apró (öklömnyi) kövekkel eltömődött járathoz.

Ezt vödrökbe termelve a felszínre kívánjuk szállítani, mivel ilyen méretű kitöltésnek a barlangban nem tudunk depót készíteni. (nincs állékonysága, a lejtős járatban megcsúszik)

Huzatos-zsomboly:

A zsomboly bejárata felett az áthajló földréteget el kell bontanunk. . A kötélpályát nittekkal építjük ki, illetve a peremektől elhúzzuk a kötelet.

A 3. akna (Dolomica-akna) alján lévő végponton a kőtömbökből lépcsőket alakítunk ki, ezek mögé depózzuk be az agyagot. Az itt lévő hasadék teteje igen szűk, éles pengékkal tarkított, ezért minkét oldalról kb. 10 cm-t le kell vésnünk. Térképet, fotódokumentációt készítünk.

A poligonvonalat itt is FIX pontokon keresztül vezetjük.

Ezek felmérését és a teljes szelvény felvételét egy nyári 3 napos kutatótábor során tervezzük.

A Spirál közelében a beadott térkép mellékleten piros körökkel jelölt 5 helyen a szárazkúti út elágazástól mérve a távolságuk szerint sorszámokkal ellátva mint leendő munkahelyek rendre még járhatatlan nyílások.

200 m-re (Lyuk-nyelő) út menti víznyelő lyuk felszín közeli laza föld takarójának ásóval történő megbontása, majd a behullott kövek és törmelék kézi erővel történő kiemelése, a szűkületek szükség szerinti felbővítése kézi és gépi szerszámokkal.

300 m-re (Alíz menti ásás) töbőralji lyuk felszín közeli laza föld takarójának ásóval történő megbontása, majd a behullott kövek és törmelék kézi erővel történő kiemelése, a szűkületek szükség szerinti felbővítése kézi és gépi szerszámokkal.

500 m-re (Ásott-lyuk) töbőralji lyuk felszín közeli laza föld takarójának ásóval történő megbontása, majd a behullott kövek és törmelék kézi erővel történő kiemelése, a szűkületek szükség szerinti felbővítése kézi és gépi szerszámokkal.

720 m-re (Ásando-lyuk) dolina oldalában megnyílt lyuk felszín közeli laza föld takarójának ásóval történő megbontása, majd a behullott kövek és törmelék kézi erővel történő kiemelése, a szűkületek szükség szerinti felbővítése kézi és gépi szerszámokkal.

870 m-re (Rejtett-zsomboly) dolina oldalában megnyílt lyuk felszín közeli laza föld takarójának ásóval történő megbontása, majd a behullott kövek és törmelék kézi erővel történő kiemelése, a szűkületek szükség szerinti felbővítése kézi és gépi szerszámokkal.

A kutatási tevékenységek mellett a Csoport egyéb tevékenységeiben is szeretnénk előre lépni. Az év folyamán két, más területre történő hétvégi barlangtúrát tervezünk (Bakony, Bükk hegységbe), valamint az Országos Barlang-nap eseményein veszünk részt.

Tagjaink számára rendszeresen, minden negyedév első pénteken megbeszélést tartunk az OrigóHáz-ban. Itt az aktuális kutatási tevékenységek mellett egyéb ismertetőket, beszélgetést, film, ill. diavetítést is tartunk. Több alkalommal tervezünk eszközhasználati, mászástechikai gyakorlatot is.

Az egyesületi háttérrel kihasználva a Csoporttal kapcsolatos anyagokkal elkészülhet honlapunk.

A kutatási hétvégék rendszeressé tételére a minden hónap első szombat-vasárnapot tűzzük ki. Egyéb megjelenési lehetőséget kihasználva kiállítást, bemutatót tartunk iskolában, klubban.

A 70 fokos irányba haladó hasadék 55 fokos dőlésű, az elején 10 cm, most, 3 m-rel beljebb már 30 cm szélességű. A 10-15 cm-rel a vízszint alá benyúló kitöltés vörös, kövesedett agyag, melynek a bontását végeztük. Sikerült 2 m-t haladnunk a víz szintje felett.

A vésést gépi erővel, 25 mm-s vésőszárral, és kézi szerszámokkal végeztük. A vízszint fölé deszkapallót építettünk, melyen fekvé dolgozunk.

A hóolvadáskor és a kiadósabb esőzésekkor a Reménytelen-szifonban átlagosan 3-4 m-t emelkedő, szemből befolyó víz, 20-40 cm vastag sóderréteggel borítja be a munkaterületet. Így a soron következő kutatási napot mindig ennek a sóderrétegnek az eltakarításával kellett kezdenünk. Vagyis a tényleges bontásra kevés idő jutott.

Az „árvízkor” megemelkedő víz előnti a Reménytelen-szifon termébe vezető Rókalyuk nevű 7 m hosszú kuszodát és az előtte lévő Homokozó-terem mennyezetéig ér. Ha felhőszakadáskor a szifonban dolgoznak, a kuszoda átteresztőképessége miatt, nagyon kevés idő jut a menekülésre. Ezért az év folyamán sok időt fordítottunk a kuszoda sóderes aljzatának kitermelésére, valamint a járat tágítására.

A Reménytelen-szifon termének a mennyezeti hasadékában próbáltunk szifonkerülő járatot találni. Közvetlenül a szifon felett 8 m magasságig sikerült feljutni, de járható méretű tovább vezető járatot nem találtunk. A terem elején viszont a bal oldali kereszthasadék tetejéből áradó hideg huzat keltette fel az érdeklődésünket. Itt is közel 8 m magasra és oldalirányban szintén 8-10 m-re sikerült bemásznunk, de sajnos a szűk (25-30 cm széles) hasadék utunkat állta, holott 4-5 m-rel feljebb a hasadék kiöblösödik és tovább tart dél-keleti irányba.

A térképezés során még ismeretlen szakaszokba is bejutottunk.

Ilyen a Szakadék déli részén, kialakult álfenék, mely szintben a Kápolna és a Híd között helyezkedik el. Ennek végpontján igen magasra (10-15 m) lehet felmászni, és bár légmozgás van, reményteljes továbbjutási lehetőséget itt nem látunk. Ezen a részen, az átoldásokat vizsgálva fedeztük fel, hogy a Szakadékkal teljesen párhuzamosan, attól csupán cca. 40-50 cm vastag fallal elválasztva, egy másik, de igen szűk (csupán 20 cm széles) hasadék fut, mely hosszban és mélységben közelítőleg megegyezik a már ismert Szakadékkal.

A Szakadék alján is bejártuk az eddig ismeretlen déli hasadékot. Az agyagos aljzaton felmászva értük el a szép cseppkőformában (Macska) elzáródó végpontot. Továbbjutásra azonban ezen a ponton sincs jelenleg lehetőség.

A Kápolna északi falán 5 m magasságban, májusban kimosódott egy 2 m magas és 40-50 cm széles nyílás. Ebbe a kicsiny hasadékba próbáltunk bejutni. Sajnos csak 4-5 m-t lehetne előre haladni, agyag zárja le a végét.

November 13-án a többnapos esőzés hatására képet kaptunk a barlangban mozgó vizek tulajdonságairól. Az Előd-terem mennyezetéből folyamatosan folyt a víz, amely miután átcsordogált a 8-10 m vastag álfenéken, éppen a közlekedési útvonalon a Szakadékba ömlött. A Kápolna-akna falán cm vastagon folyt le a víz. Viszont ekkor, a Szakadék alján az Öltözőnél, száraz viszonyok voltak. A Jobb-oldali vizes ágban a szokásosnál 10 cm-rel magasabb volt a vízszint. A vizesés dübörgése már messziről hallatszott, a kürtőkből zubogott befelé az átlátszó és tiszta víz.

Ezzel szemben a Bal-oldali ág száraznak tűnt. Csupán kisebb, 8-10 cm széles vízer csordogált, a mennyezeti nyílások mind-mind szárazak voltak. Ennek ellenére a Rókalyuk túloldalán 1,5 magas vízelöntés fogadott. A Reménytelen-szifonból ide átfolyó víz habos, zavaros, hordalékos, átlátszatlan barna színű volt.

A Mecseki Karsztkutató Csoport sikeres pályázat eredményeként a nyár folyamán megkezdhette a barlang Tízes-aknájában egykor beépített kötélhágcsó fix létrákra való kicserélésével kapcsolatos munkálatokat. Elsőként az engedélyeztetési eljárás megindítása történt meg. Csapó Ferenc, csoporttag – mérnök – a létrázással kapcsolatos tervdokumentációt készítette el. Az engedélykérelem beadására 2004. augusztusában került sor. Ezzel egyidőben megkezdődtek a létrázással kapcsolatos beszerzési, előállítási munkák, valamint a barlang „Tízes-aknájá”-ban a régi, előregedett drótkötélhágcsók kicserélése, a barlang „kitisztítása” is megkezdődött. A barlanghoz szervezett júliusi kutatótábor során a mintegy 100 méter mélység körül eddig feltárt bal oldali vizeság „Reménytelen szifon”-jánál tovább folytatott vésési, bontási munkák mellett a táborhoz kapcsolódó tevékenység volt a létrázással kapcsolatos tervezési, szervezési és szerelési munkák egyeztetése, megbeszélése is. A tábor során a létrázással kapcsolatos további

mérési munkálatokat is végeztünk. Az adatok (lehetőségek) alapján meghatározásra került az a legnagyobb létratag méret, melynek a barlangba történő leszállítása még megoldható úgy, hogy a beszerezhető vasanyagból a legkevesebb hulladékot képezi. Ennek tükrében készítettük el a létra pontos másolatát fából, melyet megpróbáltunk a szűkületeken keresztül az aknáig levinni.

A járatszelvény kisebb bővítése és az akadó részek levésése után sikerült a 3 méteres fa létratagot lejuttatni a Tizes-aknába.

Ezután került sor Nagymányokon, a TERC-CO Építőipari Kft telephelyén a beszerelendő létratagok elkészítésére, korrózióvédelmére és festésére.

Az engedélyezés és a létrák elkészítése után a tevékenységek szeptember, október hónapban ismét tábori keretek között folytatódtak. Ekkor került sor az új létrák beszereléséhez szükséges egyéb járulékos munkák (anyagok, eszközök leszállítása, világítás, telefonhálózat

kiépítése, tároló helyek, biztosító helyek kialakítása) elvégzésére, valamint a létraelemek leszállítására, beállítására. A létra biztonságos, végleges rögzítése folyamatban van. A munkálatok befejezésekor a barlang e szakaszának „kitisztítása” után az engedélyben

meghatározottak szerint fotódokumentációt és jelentést készítünk. E tevékenységek teljes befejezésére a kapott kiépítési engedély szerint 2005. december 31-ig van lehetőségünk.

November – december hónapban egyéb elfoglaltságok miatt a kutatásban részt venni tudó tagok száma annyira lecsökkent, hogy további feltárási munkákra nem került sor. A kutató hétvégek száma és időtartama mégis jelentősen megnőtt, mivel ebben az időszakban a barlang teljes hosszára vonatkozó mérési munkák folytak. E tevékenységek eredményeként készült el december hónapban a barlang poligon-mérése és teljes térképe, melyet Glöckler Gábor szerkesztett.

A Spirál-barlangban 2004. évben összesen 39 fm új feltárássra került sor

Szárazkúti-régi-nyelő (4120-203; MKCS kat. sz.: 4124-520.26)

(Glöckler Gábor)

A barlangban 7 alkalommal történt kutatás, átlagosan 5-6 fő jelenlétével.

A végpontot jelentő fülkébe való lejutás megkönnyítésére vésőgéppel kitágítottuk az alig 30 - 40 cm széles hasadékot. A végponti fülkében először a törmelékes, agyagos álfenék bontását kezdtük meg, a törmeléket a felszínre szállítottuk, és a barlang bejárata mellett depóztuk. Rövid idő alatt kiderült, hogy a huzat nem innen, hanem egy fejmagasságban lévő részből jön.

Közelebbről megvizsgálva megállapítottuk, hogy nem szálkő, hanem omladék. Ennek megbontása után egy lejtős járatban találtuk magunkat, amely 3 m után meredek letöréssel, egy kisebb fülkébe vezetett.

Ennek a fülkének a mennyezete cseppköves kürtő, ami a bejárati-akna irányába mutat. Az alja tisztára mosott 10-30 kg-s kőtömbökből áll. Mivel depózásra hely nem volt, a kitermelt kőtömböket kalapáccsal összetörtük, majd a felszínre szállítottuk.

A fülkéből lefele haladva ismét szűk, alig 50 cm széles hasadékba vezetett a járat, ami visszavezetett a megbontott álfenék alá.

Jelenleg ez a megszorult kőtömbökkel teli hasadék a barlang végpontja.

A továbbjutás – megállapításunk szerint - innen lehetséges. A barlangba bejutott agyagot-földet és a kisebb köveket a felette lévő álfenék megfogta, viszont a bontás az összeszorult kőtömbök miatt veszélyes, nagy figyelmet és hozzáértést igényel.

A 2004. év során a barlangban 8 fm új feltárássra került sor.

Megjegyzés: December folyamán megdöbbenéssel tapasztaltuk, hogy a barlang egyetlen bejáratát kb. 12 m vastagságban feltöltötték ágakkal, ezzel a barlangban telelő denevérek sokaságát zárták el a külvilágtól, valószínűleg pusztulásukat okozva.

Huzatos-zsomboly (MKCS kat.: 4124-620.12)

(Glöckler Gábor)

A munkálatokat a bejárat biztosításával kezdtük meg. Az áthajló földréteg lebontása után, a bejáratban megszorult 80-100 kg-s kötömböt emeltük ki, kötéltechnika segítségével. Sajnos a lejutás így sem lett sokkal könnyebb, természetesebb barlangász számára még mindig akadály a 40-50 cm-s bejárat, de visszafelé már nem kell „kunszttolás” ahhoz, hogy újra a felszínre lehessen jönni.

Ezután kezdtünk hozzá a bejárat-akna „lógó” kötömböktől való megtisztításához. Az akna alsó részén ingó 300 kg-s asztallapnyi tömböt sikerrel „depóztuk” az aljzaton.

A 3. akna (Dolomit-akna) bejáratát sikerült annyira vésőgéppel kitágítani, hogy már nehézség nélkül lehet közlekedni. Ide helyeztünk el egy nittet, mivel a kötél már a kőélekre feküdne fel.

A Dolomit-aknából továbbvezető hasadék sajnos agyag dugóba szaladt, amit sikerült áttörni, és egy kőperem alatt átbújva, kis fülkébe értünk (2 m magas, 1 m széles). A mennyezeten szépen fejlett függőcseppkövek vannak.

Sajnos a szivárgó víznyom egy keskeny hasadékban tűnik el, amit mindenféle

vastag szikkadt vörösgyag borít. Az agyagréteg kidepózását megkezdtük.

A barlang, az áthajló, vastagon agyagos aknafalak, valamint az akna tetején levő erős szűkületek miatt, kizárólag kötéltechnikával járható.

A barlang elhelyezkedése, az időszakosan jelentkező huzat, a viszonylag tágas, lépcsőzetes aknasor, valamint a szép oldásformák és cseppkövek reménykeltőek.

Mivel a Vízfő-forrás vízgyűjtő területén helyezkedik el, talán az egyik lehetséges bejutási pontja a feltételezett nagy barlangrendszernek. E remény jegyében a feltáráshoz július hónapban négy napos kutatótábort szerveztünk, melyben összesen 17 fő vett részt.

A barlangban végzett feltáró munkálatok mellett a beépített fix pontok segítségével megtörténtek a térképezéshez szükséges mérések is. (A mérési poligon hossza 46,16 m.) Ezeket Halák Miklós és Gál Benedek végezték el. A barlang poligonjának és a térképének megrajzolását Gál Benedek készítette.

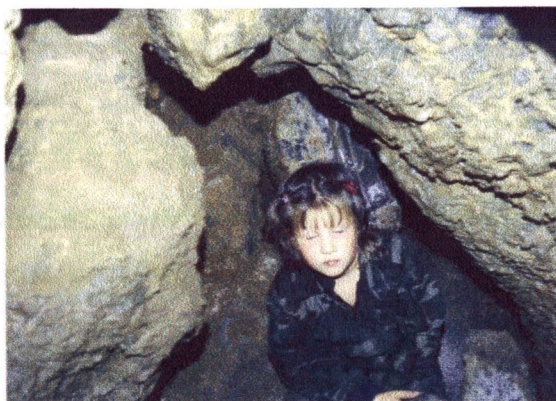
A zombolyban ez évben 21 fm új feltárássra került sor.

Négylevelű zomboly (4120-189; MKCS kat. sz.: 4124-520.26)
(Balázs László)

Az országúttól keleti irányban néhány méterre található kis barlangocska egy rég inaktív víznyelő. A bejárati 2 méteres függőleges szakasz nagyon szép oldott, koptatott formákat mutat. Erről kapta a nevét is, mert a vízszintes metszete

négylevelű lóherére emlékeztet. Ez 3 – 5 cm-es nyílású közetrés mentén alakult ki, ami tisztán látszik az északi és déli felén. A folytatása szinte szabályos félkör alakú mennyezet, repedés, törés nélkül. (Szinte, mint egy mesterségesen kialakított pincejárat.) Ez egy víz formázta majdnem vízszintes járat, kelet-nyugati irányú. A nyugati végét agyag tölti ki. A keleti végét felszakadásból származó kőomlás zárja le, itt van a továbbjutási lehetőség is. A bontást ezen a részen sajnos nem tudtuk megkezdeni, mert komolyabb hozzáállást igényel. A legnagyobb, legfelső kő felnyúlik a kürtőbe, nem lehet hozzáférni. A kőtömbök alatt tágas akna tart lefelé 3 méter mélyen. Bontás nélkül ezt a járatot csak zsinórral mértük meg. A leengedett

szubkompakt fényképezőgéppel körbefényképezett aknáról kiderült, hogy annak alján is indul egy szűk járat, a barlang fala tovább megy lefelé függőlegesen és a jelenlegi aljzat csak agyagfeltöltés. Ennek kihordásával is be lehetne jutni az aknába. Ez kb. egy teherautónyi anyagmennyiség.

A barlangban az év során jelentős előrehaladás az előző évhez képest nem történt, új szakasz feltárására a -fentiekén kívül- nem került sor.

A 2004. évi kutatási engedélyben még öt, akkor még név nélküli lyukak kutatása is szerepel. Ezek helyét, illetve a Rónaki László által vezetett barlangkataszterbe való bevezetésük során adott neveiket és számukat a mellékelt térkép tartalmazza. A 2004. év során bontásukban, feltárásukban jelentősebb eredményt nem értünk el.

(Rónaki László)

Ásandó-lyuk (4124-415.06)

Feltárására a minimális bontó munkán kívül nem került sor.

Rejtett-zsomboly (4124-415.07)

Igen ígéretes volta ellenére sem barlang ez idő szerint, mert a szűk, szálban-álló mészkőben lévő nyílásán eddig nem sikerült lejutni a már látható üregbe.

Ásott-lyuk (4124-420.08)

Szálban-álló szűkületének további tágítására nem került sor, így valójában még nem barlang.

Alíz (töbör)-menti ásás (4124-520.29/a)

Gyakorlatilag a töbör további mélyítése történt, melynek során már a szálkőzetet elérve megnyílt egy szűk lyukacska.

Ez objektumtól 335⁰ irányban kb. 80 m-re a völgy túloldalán két kis dolina (10-20 m átmérőjűek) egyikében Balázs László a szeptember végi esők hatására friss berogyást talált. Ezt Vörös agyagos berogyás-ként nyilvántartva (4124-520.31) ásni kezdtük. A feltárása során két tektonika kereszteződését mértük dolomitban. Továbbkutatása zsomboly feltárásra ad lehetőséget. Megjegyzendő, hogy a két objektum között a vízmosásban rejtett időszakos nyelőre utaló mélyület van, mely nyilvánvalóan egy tektonikai vonalba esik.

Lyuk-nyelő (4124-520.30)

Még az előző év során történt berogyás tágításával megnyitott 3 m mély barlangocska, aminek további feltárására nem került sor.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Mecseki Karsztkutató Csoport tagjai a 2004. év során négy, az orfői Vízfő-forrás vízgyűjtő területén található barlang, valamint öt kisebb, még név nélküli, szintén e területen lévő, barlangnak még nem nevezhető objektum feltáró kutatására kapott engedélyt. A legjelentősebb eredményt a Spirál-víznyelő barlang feltárása során értük el. Az év során a barlang két végpontján végeztünk bontást. Ennek eredményeként már felmérhető, hogy a végpontot jelenleg lezáró szifon mögött nagyobb légteres járat található. Ennek elérése jelenleg e helyen a bontás célja. Ugyanakkor a barlang ismételt átvizsgálása során, több helyen (Beretta-akna, Reménytelen-szifon fölötti hasadék) újabb, reménykeltő továbbhaladási lehetőségek is felmerültek. Ezek feltárására a kezdeti lépéseket megtettük. Sikeres pályázaton nyert anyagi támogatásnak köszönhetően kértünk kiépítési engedélyt a barlang Tíz-aknájában található, előregedett kötélletra fix vaslétrára való cseréjére. Az engedély birtokában kezdtük meg a létrázással kapcsolatos tervezési, kiépítési munkálatokat, melyek jelentős mértékben lekötötték csoportunk munkavégzési kapacitását. (Ezzel a más területekre tervezett tevékenységeink közül a kisebb eredménnyel kecsegtetőket -az öt név nélküli lyuk bontását- részben elhagytuk.) Nyári kutatótábor során végeztük el a létrázással kapcsolatos felméréseket (pl. a legnagyobb leszállítható létra méretének meghatározását). Az őszi folyamán megtörtént a létra leszállítása, ideiglenes rögzítése. A teljes beépítésre és a munkálatok befejezésére a következő év során kerül sor. Az év végén a barlang teljes hosszára vonatkozó térképezést végeztük, ennek eredményeként készült el a barlang mérési poligonja, valamint a térképe és metszet rajza.

A Szárazkúti-régi-nyelő végponti fülkéjében a törmelékes agyagos álfenék bontásával kezdtük a munkát. Rövidesen kiderült, a huzat egy fejmagasságban lévő lyukból jön. Ennek megbontása után egy lejtős járatot találtunk, mely kisebb fülkébe vezetett. A fülkéből lefelé haladva ismét szűk hasadékba vezet a járat, mely visszakanyarodik az álfenék alá. Jelenleg ez a hasadék a barlang végpontja.

Az Huzatos zomboly feltárása során a barlang bejáratí szakaszának tágítása, biztonságossá tétele megtörtént. A Dolomit-aknából induló hasadék agyagdugójának áttörése után egy kisebb fülkébe jutottunk. A víznyom innen egy keskeny hasadékban tűnik el, amit mindenféle vastag szikkadt vörösgyag borít. Az agyagréteg kidepózását megkezdtük.

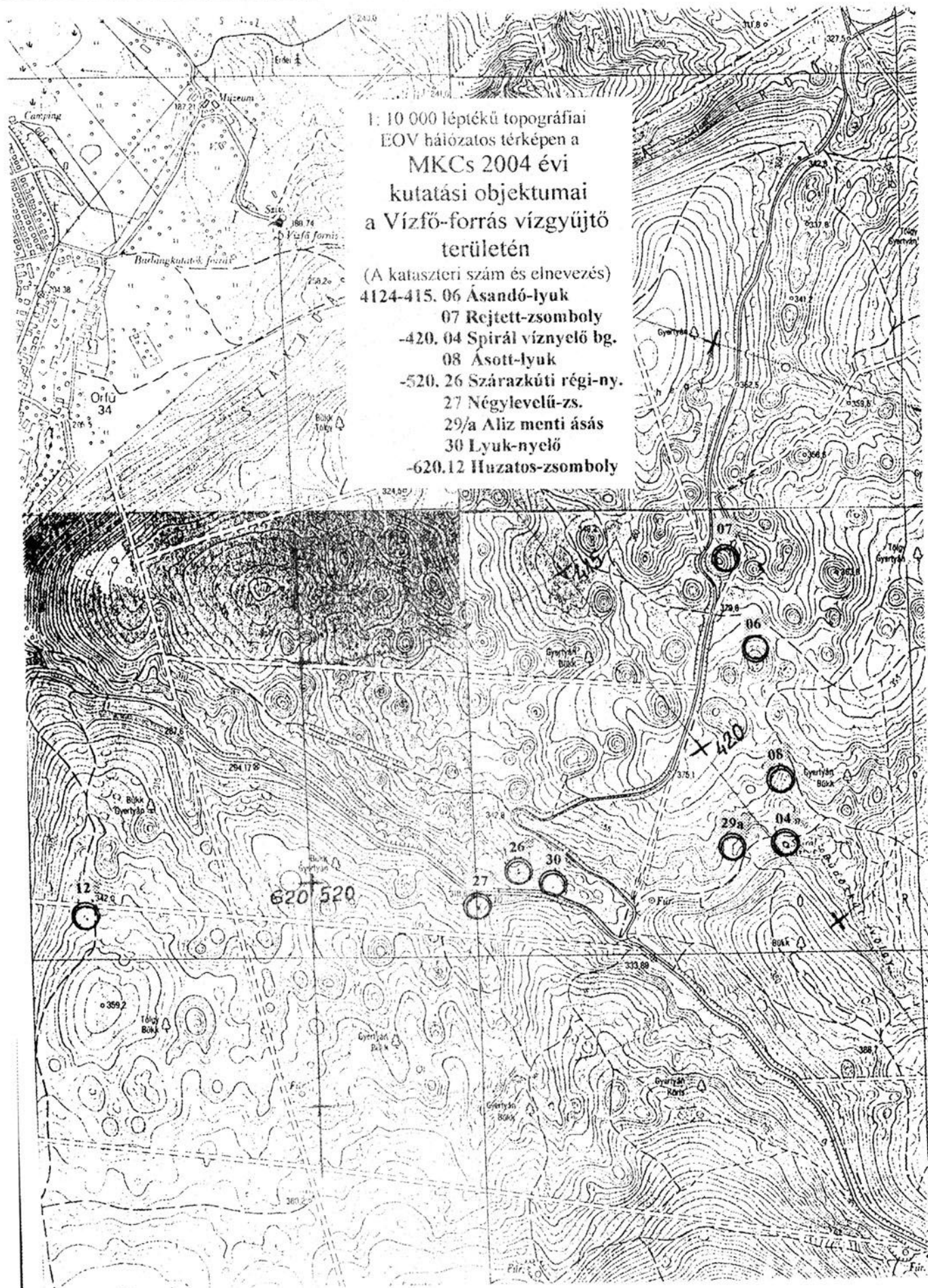
A barlangban egy nyári kutatótábor során végeztünk jelentős munkálatokat, ekkor került sor a szükséges mérési adatok felvételére, fotók készítésére is. Ennek alapján készült el a barlang térképe és szelvény rajza.

A Négylevelű-zsomboly kutatásában újabb szakasz feltárására nem került sor. A nyugati végpont kőomlásának megbontását nem kezdtük meg, de a mögötte lévő mintegy 3 méteres járat körbefényképezése alapján egy szűk járatot észlelhetünk, mely lehetséges továbbjutási pont. Eléréséhez mintegy egy teherautónyi agyagot kellene kitermelni.

A 2004. évi kutatási engedélyben még öt, akkor még név nélküli lyukak kutatása is szerepel. Ezek helyét, illetve általunk adott neveiket Rónaki László barlangkataszterébe bevezette. 2004. év során bontásukban, feltárásukban jelentősebb eredményt nem értünk el. Kisebb ásási munkálatokat végeztünk, melyek nyomán jelenleg még nem járható nyílásokat találtunk.

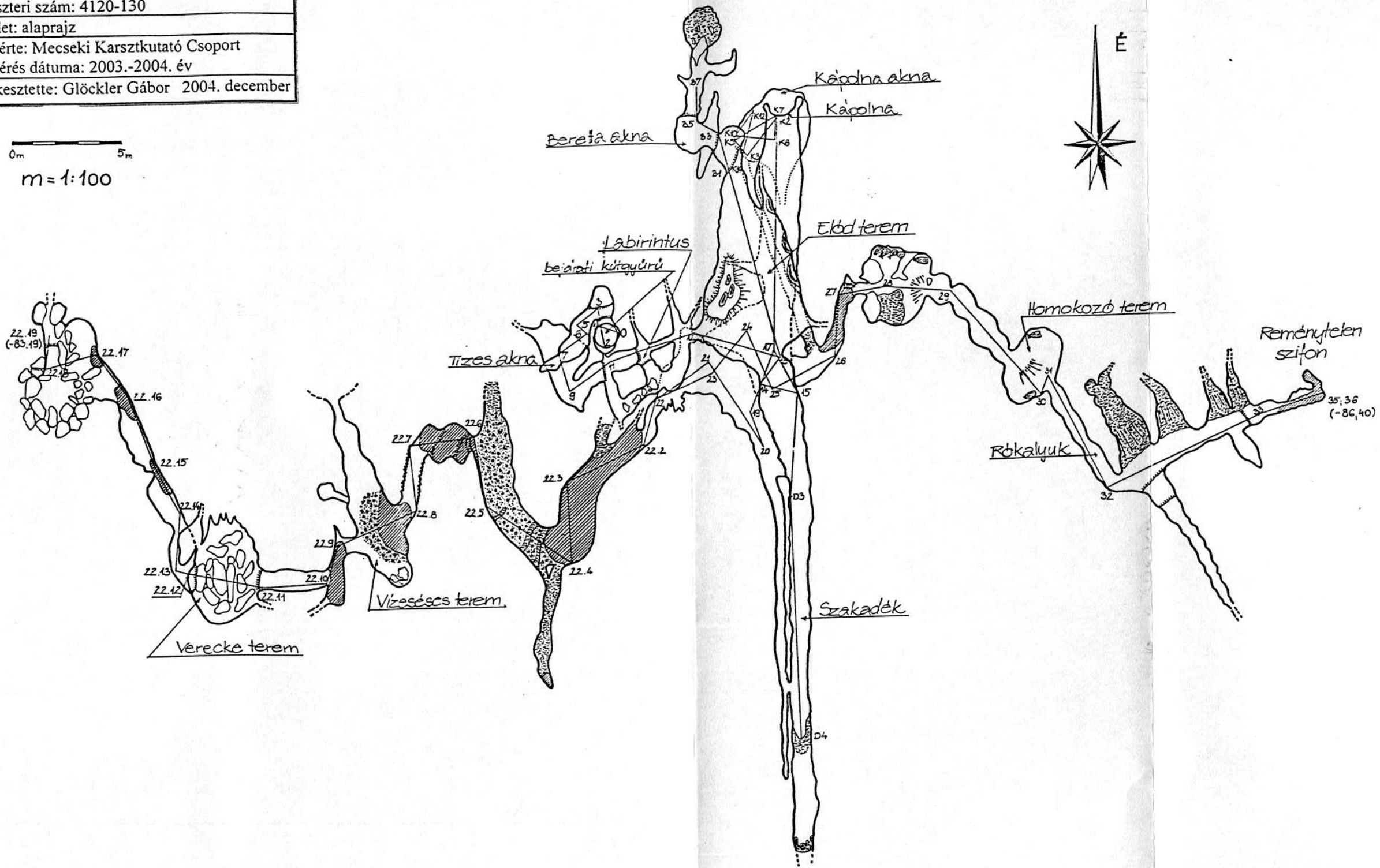
A 2004. év során végzett barlangfeltáró munka eredményeként összesen 68 fm új feltárásról adtunk számot.

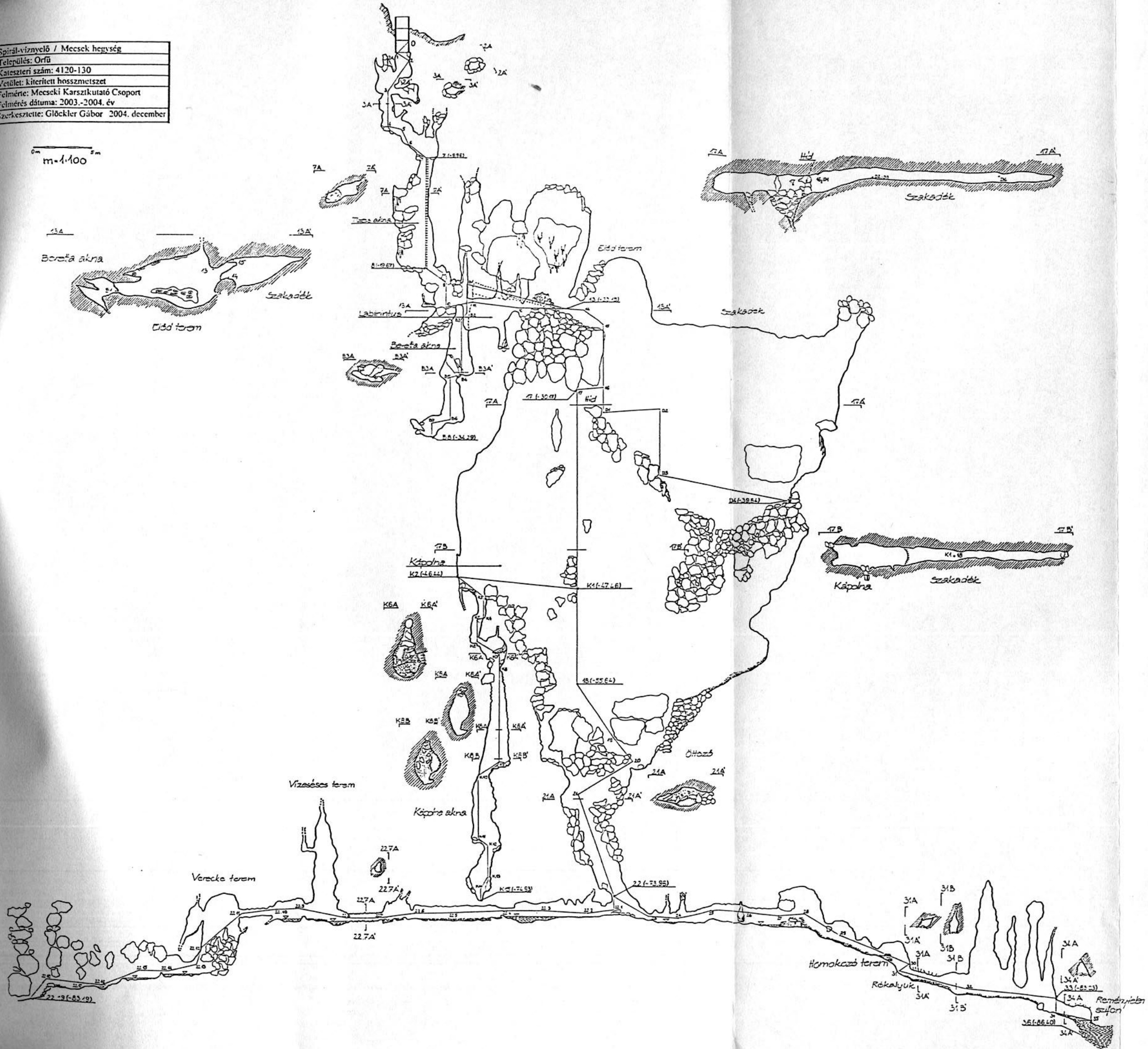
Spirál-víznyelő / Mecsek hegység
Település: Orfű
Kataszteri szám: 4120-130
Vetület: alaprajz
Felmérte: Mecseki Karsztkutató Csoport
Felmérés dátuma: 2003.-2004. év
Szerkesztette: Glöckler Gábor 2004. december

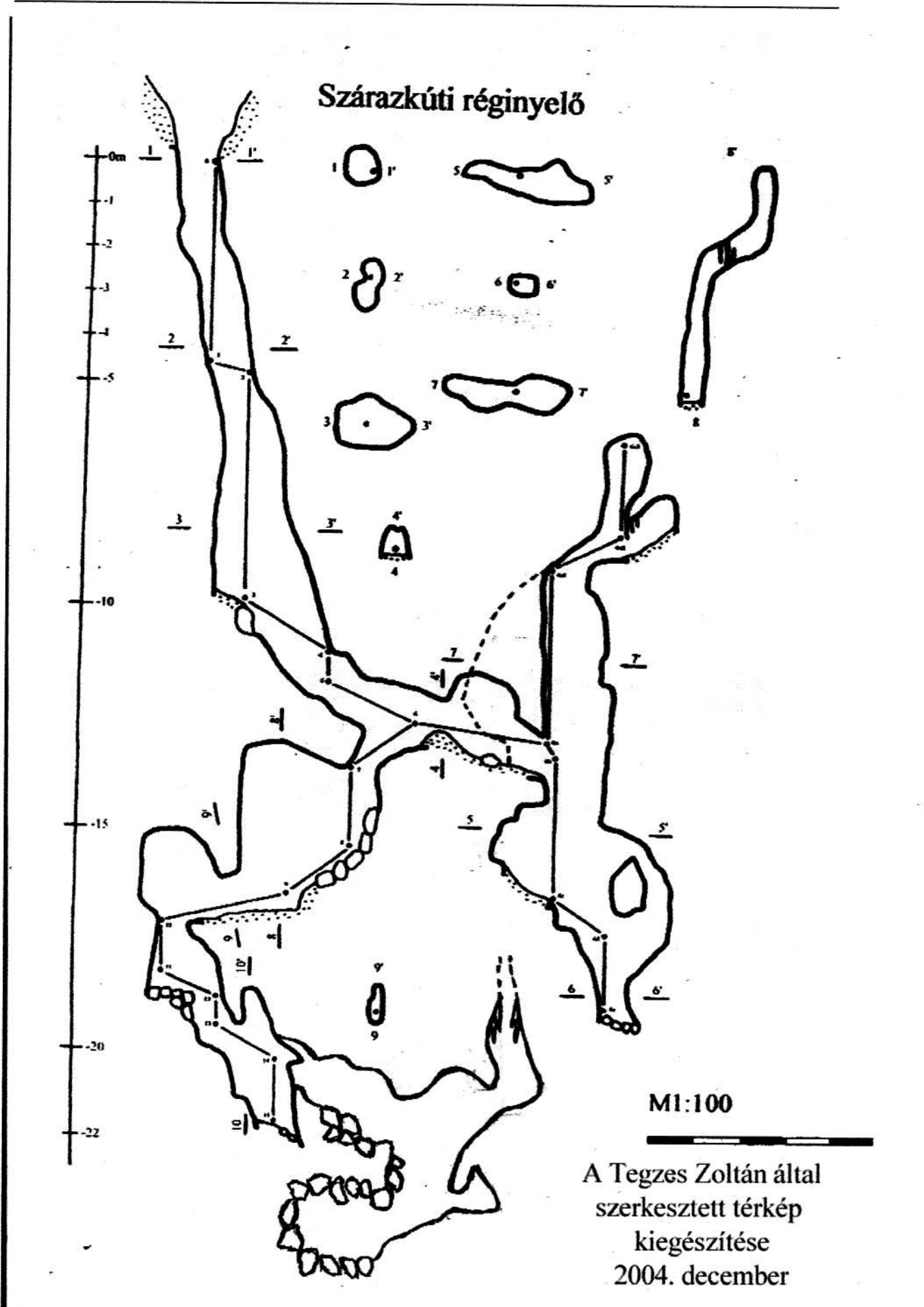
0m 5m
m = 1:100

Spirál-viznyelő / Mecsek hegység
 Település: Orfű
 Kataszteri szám: 4120-130
 Vétel: kiterített hosszmeteszet
 Felmérte: Mecseki Karsztkutató Csoport
 Felmérés dátuma: 2003.-2004. év
 Szerkesztette: Glöckler Gábor 2004. december

0m 5m
 m=1:100

(1. oldal) Huzatos-zsomboly

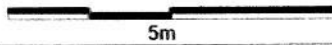
Huzatos-zsomboly

Készült: 2004. 07. 18.

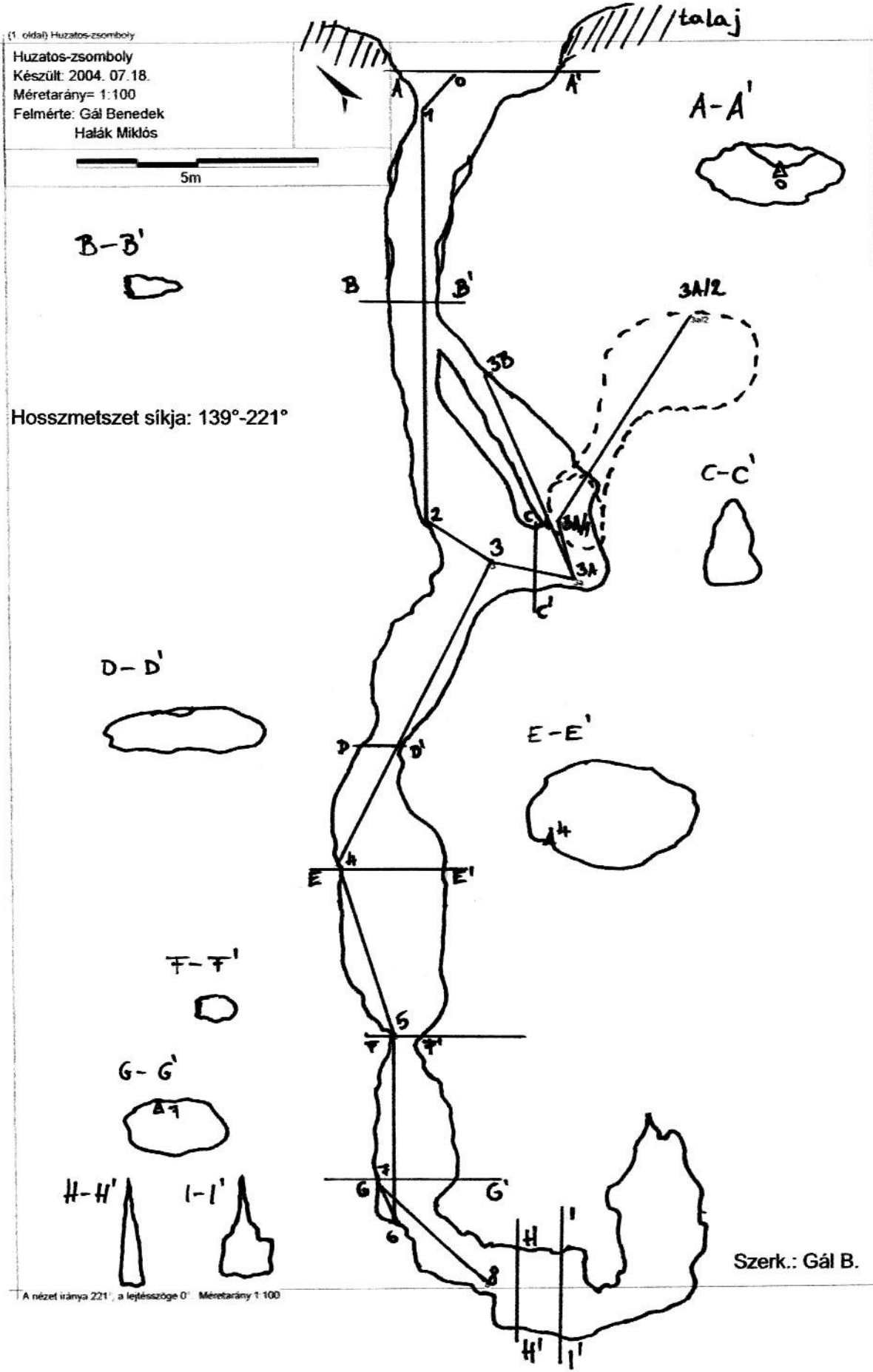
Méretarány= 1:100

Felmérte: Gál Benedek

Halák Miklós

Hosszmetszet síkja: 139°-221°

A nézet iránya 221°, a lejtésszöge 0°. Méretarány 1:100

EGY BARLANGÁSZ FELSZÍNI DILEMMÁI

Írta: Balázs László

Az autóverseny miatt elmaradtak a tervezett Spirál-barlang béli munkálatok. Ha már egyszer összehajtottam, gyalogosan én még ki tudok menni egy kicsit lapátolgatni. A kiszemelt helyszín az Alíz-töbör. Itt tavaly már dolgoztam két napot, és majdnem két méteres mélységbe jutottam le, ahol egy lefelé folytatódó járatra bukkantam. Ez eleinte elég tágas, majd kb. 45°-os szögben lefelé és elkanyarodva halad az ismeretlenbe, fokozatosan szűkülve, a végét már nem lehet látni. Ide próbáltam bejutni. Nekiálltam lapátolni az egy év alatt bepotyogott földet, levelet, ágat, valamint a még érintetlen agyagból is sikerült kidobnom vagy fél métert. A bejutáshoz ez még nekem kevés. Itt egy nagyon régi patakmedret találtam, erre merek abból következtetni, hogy a két párhuzamosan futó sziklafal közti részt 1 -10 cm nagyságú, legömbölyödött homokkőből álló sóderszerű anyag tölti ki. Déli irányból jön, és az ásott rész alatt halad lefelé északi irányba az előbb említett járatban. Ezt kellene követni, de majd csak a következő alkalomkor. Van még egy óra sötétedésig, el kell indulnom hazafelé.

A párhuzamosan futó sziklafalat diaklázisnak néztem, és ha az, akkor annak folytatásának kell lenni déli irányba is. Pont arra, amerre nekem hazafelé kell menni. Akkor már kapcsoljam össze a kellemeset a hasznossal, átfésülöm a szemközti domboldalt, hátha megtalálom a törésvonal folytatását.

Jártam erre már többször is és nem találtam még csak egy lyukacska sem. Pár dolina van látszólag szabályos ívben, ez minden, de azért nem szabad feladni. Az úttól 80 méterre aztán kellemes meglepetés ért. Egy kisméretű dolina peremén természetes beszakadást találtam. A mérete 3x1 méteres, közel téglalap alakú, az alja lépcsőzetesen megy lefelé, legmélyebb belátható pontja 2,3 m. Legmélyebb részén járatocska indul az út felé, vékony termetű ember talán be tudna jutni rajta, ha meg tudná közelíteni, mert a gyökerek kusza hálózata szövö át az üreget. Leszakadáskor a föld lement, de a sok gyökér ott maradt. Hosszanti északkeleti felét szálkőzet alkotja (dolomit) a többi föld és pirosas agyag. Furcsa módon hosszanti irányítotttsága 290 °-os, pedig itt elméletileg csak észak-délinek kellene lenni. Majd mélyebben talán kiderül az igazság.

... Pár héttel később Laci bácsitól megtudtuk, hogy a pirosas agyag nem más, mint krétakori vörösgyag. Ez a Mecsekben viszonylag ritkaságnak számít, főleg észak-déli törésvonalakban fordul elő. Itt bizonyítva van az Alíz töbör menti ásásból, ahol jól látszik az egymástól fél méterre párhuzamosan futó sziklafal szintén észak-déli irányítotttsággal. Tovább

haladva észak felé 150 méterre van a Szárazkúti hasadék barlang, ami nem véletlenül kapta a hasadék nevet. Ezen a vonalon van a Rejtett zsomboly, amely a Vörösagyagos beszakadástól már 800 méterre van pontosan északra. A felszínen itt is látszanak a törésvonal jelei, és egyben ez lehet a vége is.

Szarka Rudolf geofizikus tagtársunk két évvel ezelőtt műszeres vizsgálattal kimutatta, hogy ezen a ponton délkelet felől egy patakos barlang folyosóhoz csatlakozik egy észak felől érkező folyosó. Vagyis a Rejtett zsomboly alatt egy patakos barlangfolyosó kereszteződés van, és annak a továbbhaladási iránya a Vízfő barlang felé mutat. Az ilyen törésvonal keresztezésekben szoktak kialakulni a legnagyobb termek, a legnagyobb belső magasságok, amelyek többnyire megközelítik a felszínt.

A Rejtett zsomboly adta lehetőség viszont ezt a belső még rejtett üreget közelíti meg a 8 méteres belátható mélységével. Oda be kell menni és megnézni, hogy tudjuk leküzdeni a két pont közti maradék távolságot. Ezt akartuk elérni, amikor hatan kivonultunk, hogy bevegyük ezt az objektumot, de sajnos akkori tevékenységünket nem koronázta siker. Ez a zsomboly egy hatalmas bükkfa alatt indul. Azt hittük eleinte, hogy a gyökerek képezik a fő akadályt, de egy kis lapátolás után kiderült, hogy egy beugró sziklaperem az, ami megakadályozott bennünket a bejutásban. Ide aggregátorral, réselővel állig felfegyverkezve kell visszamennünk, ha eredményt akarunk elérni!

A délkelet felől bejövő hasadék fölött helyezkedik el az Ásott- és az Ásandó lyuk, amely szintén lehetőséget adhat a bejutáshoz ebbe a hasadékrendszerbe.

Azt hiszem, van mit tenni bőven. Ezért tovább már nem is dilemmázok, újabb hétvégeken újabb kutatások várnak.

ESEMÉNYNAPTÁR

(Összeállította: Rónaki László)

(A kutatási dátumok **vastagon**, a kutatási jelentést írók aláhúzva.)

- Január 13. A Mecsek Egyesület rendezésében a „Mecseki hangulatok” fotó kiállítás megnyitását három fővel vettünk részt. Gál György képe is a díjazottak között szerepelt.
- Január 24.** Németh Kornél Halák Miklós kocsijával Glöckler Gábor társaságában indult kora reggel Nagymányokról, majd Antal Mártit a Mázai vasútállomásnál vették fel, aki vonattal érkezett. Szárazkúton két részre vált társaság közül Németh, Antal és az aggregátort Pécsről szállító Mihovics Zoltánné (Gabi) kocsiján érkezett. Szederkényi Nándor Balázs Lacival a Huzatoszombolyhoz ment föl, míg Glöckler, Halák és Mihovics a **Szárazkúti-régi-nyelőbe** mentek, hogy ott a Hiltivel szelvény tágitást végezzenek a hasadékban és a hozzá vezető járat részen. (Megjegyzendő, hogy a leadott kutatási jelentésekben sok esetben mint „Régi-szárazkúti-nyelő” szerepel.) A **Huzatos-zs.** alján a másfél méteres sáros lyukban kb. 10 x 30 x 40 cm-es kő kiásása és kiemelése után megnyílt a közel 5 m-mélynek becsült akna dolomitban. A kiemelt kő helyén bővített szűkület még nem tudtak lejutni, csak fejjel kötélbiztosítással lehetett az aknát és az alján látható lyukat megtekinteni.
- Ezek után este az OrigoHázban évkezdő csoportgyűlés zajlott
- Február 1.** Balázs L. Becze L. és Rónaki L. autóbusszal a **Szárazkúti régi-nyelőig** ment, mely munkahely állapotának megtekintése után havas terepbejárásra tovább indultak. Megállapították, hogy a **Csőlyuk-zsomboly** bejárati nyílása jelentősen felbővült a laza részek omlása miatt. (Balázs fotót készített.) A **Rejtett-zsomboly**-ba dobott égő papír huzatot jelzett. A Spirál-nyelő melletti összeroskadt esőbeálló újraépítési nyomait észleltük. Bár nem érkezett erről írásos jelentés, a munkát csak MKCs-ek: Zitüék (Pónya-Nemes-Kátai) kezdhették. (A beomlott tető lebontása és egy hátsó süvegfa felállítása történt meg.)
- Február 7.** Glöckler G. Tóbi József kocsiján Herger Miklóssal érkezett. Mihovics Gabi. kocsival Balázst és Péter Lillát szállította a **Szárazkúti-régi-nyelő-höz**, melyben a hágcsó beszerelés és a kábel ellenőrzés után az előzőleg megfűrt köveket lefeszítették. Ezt követően a **Spirál**-ban ellenőrizték a szilveszteri földrengés esetleges hatását. Csak egy alvó denevért észleltek a Labirintusban. Végül a kötélpályát kiszerezték. Figyelmet érdemel, hogy a lezárt bejárati ajtót a múlt év végi kutatásuk óta valaki (?) próbálta kinyitni.
- Február 15.** Glöckler Németh Kornél kocsijával érkezett a **Szárazkúti-régi-nyelő-höz**, míg Mihovics kocsijával Balázst, Beczét, Szederkényit és Olasz Tündit szállította. Amíg Becze-Balázs-Szederkényi a nyelőben dolgozott a Glöckler által észlelt depó menti huzatos lyuk kibontásán, addig terepbejárást végeztek a környékbeli havas lyukak bejárásával és ellenőrzésével. (Büdöskúti-nyelő, Hátas-zsomboly, József-lyuk és a Spiráltól 200 m-re lévő újabban megnyílt 4-5 m mélyen bejárható névtelen –nem kutatott- lyuk)
- Február 19. OrigoHázban megbeszélés Rónaki-Kis Varga, Baranyai Edit, Sabján Z. a honlap szerkesztés ügyében.

- Február 21.** Mihovics kocsijával az aggregátort Rónaki szállította a **Száraskúti régi-nyelő**-höz, ahová gyalog érkezett Balázs és Szederkényi a kisfiával. Glöckler Halák kocsiján Németh-el érkezett. A végpontnál lévő fülke hasadéknak bontásával átjutottak a másik fülkébe, melynek alját kezdték bontani. A bontott anyag deponálása szűkös. (A Pro Naturás mérési pontok lazák, így a mérésük nem ismételhető! A bg. felmérési rajzát ld. mellékletként)
- Március 3.** OrigóHázban megbeszélés az internetes honlap részleteiről Kis Varga István elnök úrral Gálné-Rónaki társaságában.
- Március 6.** Mihovics kocsijával Rónaki szállította az aggregátort. A **Száraskúti régi-nyelő**-ben a fenék bontását folytatta Balázs és Szederkényi, valamint később Bp-ről érkező Kopasz Imre. és Hosszúhetényből busszal Gellért Balázs – Mosonyi Zoli. Halák kocsijával Glöckler G. Németh Kornállal jött. Együtt a Szuadói „6-os-nyelőtől” a havas fagyott erdei úton az aggregátort cipelve meg kezdődhetett a **Huzatos-zsomboly** intenzív tovább bontása, melyről Gábor szelvény vázlatot is készített a jelentéshez.
- Március 14.** Szederkényi, Becze és Balázs a **Száraskúti régi-nyelő**ben járattágítást végzett. Ugyanekkor Gál Bence és Tegzes Zoltán a pesti ELTE kutatókkal (Tolerancia BE. Sióréti Gábor vezetésével) a **Spirál-barlangba** leszállva az olvadás miatti magas vízállással a Homokozó-terem előntöttségét észlelte.
- Március 21.** Mihovics Pécsről Nagymányokra ment kocsival Glöcklerért, hogy a **Spirálban** ellenőrizze az előntés hatását. Becze-Balázs-Szederkényi volt segítségükre (Glöckler és Szederkényi fiai is kijöttek.). A 220-as kábelvég lengő gumis dugalját a lezuhanó kövek tönkretették.
- Március 23.** Glöckler által vezetett csapatot erősítette Bp-ről érkezett Surányi G. a felszerelésével és további technikai erősítésként kölcsönként 16 kg-os (TE-72) Hiltivel. A **Spirál-víznyelő**höz Mihovics az aggregátort szállította és kezelte. Segítőként leszálltak Németh, Csapó, Tóbi és Varga Tibor. A kábel csatlakozó cseréje után a végponton és a Rókalyuki akadálnál bővítő munkákat végeztek.
- Március 26.** Gál Györgyné (Ildikó) pályázatot írt a Pécs Önkormányzat felé.
- Március 30.** Pályázati szempontok egyeztetése Gálné-Rónaki által.
- Április 2.** OrigóHázban esti csoportgyűlés 12 fővel. A vidékiek éjszakai szállása a másnapi kutatáshoz ugyanitt.
- Április 3.** Glöckler G.-ék (Antai M, Mihovics G., Péter Lilla, Halák M., Németh K, Tegzes András, Tóbi J.) a **Spirál**-nál találkoztak Nemes B.-Pónya P. – Kátai L.csapattal, akik az esőbeálló újjáépítését folytatták. Zitü (Pónya) a denevér bejárat kialakításának korábban is felvetett lehetőségét forszírozta. Egyébként a kútgyűrűben lévő zárt ajtó ellenére most is találtak alvó denevért Tegzessel. Az aggregátort Mihovics kezelte a Híd alatti nittek fúrásához. Az Előd teremben az elektromos vezeték átszerelését, a Reménytelen szifonnál a dagonya kövel való feltöltését végezték. A Szakadék kimászással történt felderítése a kábel elhelyezés miatt Kornél, Tegzes, Tóbi feladata volt.
- Április 5.** MKBT pályázat megírása, kutatási engedély kiegészítés és a DDNPI-vel egyeztetés Gálné által Havasi Ildikóval.
- Április 6.** Gálné az elkészített önkormányzati pályázatot átadta az OrigóHázban a további intézésre.
- Április 16.** Gálné Havasi-val megbeszélést folytatott a DDNPI-nál a kutatási engedély ügyében.

- Április 17. Balázs L. terepbejárás az Abaliget-9 sz. fúrástól D-re 670 és 760 m-re egy nagy dolinában működő időszakos víznyelőket talált.(R.L.csop.vez szerint kutatása nem perspektivikus.)
- Április 21.-22. Az MKBT pályázat véglegesítése és az OrigóHázba továbbítása Gálné-Rónaki.
- Április 24. MKBT közgyűlés (Bp.Szemlőhegyi-bg.) résztvevőjeként Rónaki Lászlónak Vass Imre érmet adományoztak.(Indoklást ld. a "Csoportélet" fejezetben)
- Április 25.** A Reménytelen szifon tovább bontásához leszálltak Glöckler Gáborral Mihovics, Szederkényi, Péter Lilla, míg az aggregátor kezelésére Balázs maradt a felszínen.
- Április 28. Gálné elkészíti a számlanyitási jegyzőkönyvet és a tagnévsort az OrigóHázba továbbítva.
- Ápr.30, -Máj.2. Tegzes Zoltán vezetésével Aggtelei karszt túra. Béke- és a Kossuth-barlang bejárása. A Pro Natura BE.-i tagokhoz csatlakozott Gál Benedek
- Május 14.-16. Bakony tavaszi túra (Ld. élménybeszámoló csoportéletnél)
- Május 26,27,28. Gál György és Gál Gy.-né a fotókiállítás anyagainak rendezése, anyagbeszerzés, nagyítások és kiértékelések (DDNPI.-Média) intézésében tevékenykedett.
- Június 2. Gál Gy. és Gálné az Anikó Utcai Iskolában a fotókiállítás anyagát berendezte.
- Június 3. Gál György fotókiállításának megnyitója. Címe: Természetközelen-Pillantás a föld alatti birodalomba. (Ld melléklet.)
- Június 4. Az árapály hatás korábbi észleléseinkről adott tájékoztató írás a Miskolci Egyetem címére. (Ld. melléklet.)
- Június 7. OrigóHázban Gálné megbeszélést folytatott az elnök úrral, számlák, számlanyitás, jegyzőkönyv, szerződés írása, majd ezek eljuttatása aláírásra Mihovicshoz és Rónakihoz.
- Június 10. Gálné levelek írása és postázása (E-mailon is) a tagoknak.
- Június 15. Az Anikó Utcai Iskolában rendezett kiállítás befejező aktusaként barlangász kötéletechnikai bemutatót tartott Gálné szervezésében a tanulóknak Glöckler Gábor, Gál Gy, Mihovicsné, Varga Tibor, Lesták Zsolt, Farkas József csoportunk tagjai.
- Június 25-27. MKBT Barlangnap Bp. Résztvettek: Glöckler-, Róth-, Halák-család, Gál Benedek, Mihovics Gabi.
- Július 3.** A Spirál-nyelőhöz Herger szállította gépkocsiján Glöcklert és Tóbit. Mihovics szállította Péter Lillát és Szederkényit. Valamennyien leszálltak. A Spirál tervezett létra beépítéséhez a keresztmetszetek felderítése történt a Tizes aknáig, valamint néhány helyen igény szerinti szelvény korrekciót végeztek. A 4. szifon állapotának ellenőrzéséhez a végpontig leszálltak.
- Július 14.-18.** Kutatótábor Glöckler G. vezetésével a Spirál és a Huzatos-nál szükséges munkákra. Résztvevők: Mihovics, Csapó, Antal, Gál B. Halák, Németh, Péter L., (Halák-Németh 2-2 napon)
- Július 25.-26. Karszt Barlang Alapítványi pályázati beszámoló, elszámolás
- Július 28. Magyarsarlóson Borbás János bejelentése alapján egy régi pincéből továbbvezető alagút vizsgálatát végezte Rónaki L.(Ld.13.sz.Terepfüzet)
- Augusztus 2.-6. Kiépítési kérelem elkészítése
- Augusztus 7. Kiépítési kérelem beadása DDNPI-hez
- Augusztus 7.-8.** Glöckler G vezetésével a Spirálban szifon vésés volt. Résztvevők még: Mihovics G., Péter L., Balázs L., továbbá a 2. napon Csapó F, 1-1 napra Halák Miki és Szederkényi N.

- Szeptemb. 2.-5.** A Spirál víznyelő Tízes aknájának fém létrával történő beépítését kezdték, és a végponton HILTI-vel fűrtak. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G, Péter L, Csapó F, Halák M, Gál Gy, Róth A, Varga Tibor és Tegzes Andris, Balázs
- Szeptember 18. Kampisné gk-val Pusztakisfalura szállította Rónakit, aki Szekeres Tibor kalauzolásával bejárta a felhagyott vasércbánya környékét és a még bejárható É-i közbelne tárot, valamint a III.sz. légfeltörést az aknába leereszkedve 30-m-re az előtött vágatokig.
- Október 1. OrigóHázban csoport összejövetel Rónaki, Glöckler, Mihovics, Péter, Róth, Halák, Balázs, Gálné, Gál Gy. és Benedek részvételével. (Ld. melléklet.)
- Október 1.-3.** A Spirál végpont tovább bontása, a létra beépítés folytatása, valamint a „Vörösgyag rogyás” kiásása A Spirálban :Glöckler G., Mihovics, Péter, Gál Gy, Gál B, Halák, Róth. Felszínen Balázs, Rónaki.
- Október 9. Vendég csoport a Gerecséből (Ld. élménybeszámoló csoportélet)
- Október 23. Őszi túra Cserszegtomaj Kútbarlang (Ld. élménybeszámoló csoportélet)
- Október folyamán: Önkormányzati pályázati számlák, beszerzések szervezése
- November 6-7.** A Spirál barlang felmérése függő kompasszal Résztvevők: mindkét napon Glöckler, Mihovics, Péter, Szederkényi. Csak egy napon: Balázs, Gál Gy., Halák
- Novemb. 13-14. Glöckler, Mihovics Gabi és Péter Lilla a Spirál mérését folytatta, majd vezetésükkel a Bp-i Anteusz Mikrobiológiai Barlangkutató Csoport fogadása és kalauzolása. A 12 fő (Bognár Csaba vezetésével) szombaton a Spirálban, majd másnap az Abaligeti-barlangban túrázott. (A nagy eső hatásával kapcsolatos értékes megfigyelések írásbeli rögzítése megtörtént.) Balázs L. jelentésében: a Szuadó völgyben az Inaktív – nyelő közelében új nyelőlyukat talált.
- Novemb.27-28.** A Spirál térképezése és a Berettában HILTI-zés. Résztvevők: Két napon. Glöckler, Mihovics, Balázs, Halák, Bp-ről Kopasz Imre, Hűvös András. Egy nap: Péter Lilla, Csapó Feri.
- November 30. Önkormányzati pályázati beszámoló, elszámolás elkészítése
- December 4.** A Spirál Beretta aknájában további bontási munkákat végeztek. Glöckler, Mihovics, Balázs, Halák, Róth. Este Mikulás napi összejövetel éjszakai szállással a Búdöskúti-kulcsosházban további 16 fő családtaggal.
- December 10.** A Beretta akna munkahelyének lyukasztása a Kápolnához. Résztvevők: Glöckler, Csapó, Mihovics, Tegzes A.
- Decemb. 17.-19. Az elromlott telefonok javítását végezte Szarka Rudolf tagtársunk.

Az esemény naptárban a kutatási munkákban szereplők munkanapjainak száma

(A nem MKCs-tag aláhúzással van kiemelve, illetve **vastag betűvel** azok, akik 10 alkalom felett teljesítettek.)

Antal Márta	4,	Balázs László	17,	Becze László	2,
Csapó Ferenc	9,	Gál Benedek	4,	Gál György	3,
Gellért Balázs	1,	Glöckler Gábor	24,	Halák Miklós	14,
Herger István	2,	Hűvös András	2,	<u>Kopasz Imre</u>	3,
Mihovics Gabriella	24,	Mosonyi Zoltán	1,	Németh Kornél	8,
Olasz Tünde	1,	Péter Lilla	16,	Rónaki László	4,
Róth Antal	3,	<u>Surányi Gergely</u>	1,	Szederkényi Nándor	9,
<u>Tegzes András</u>	3,	Tóbi József	5,	Varga Tibor	2

Megjegyzés: **Gál Györgyné** a sikeres pályázatok ügyében **21 esetben** tevékenykedett, melyek során alkalmanként a csoportvezető is bekapcsolódott.

TUDOMÁNYOS JELLEGŰ MUNKÁK, PUBLIKÁCIÓK

(Írta: Rónaki László)

E téren szinte kizárólag a kataszterező munkára helyeztük a hangsúlyt. Rónaki László az általa vezetett barlangkataszterben szereplő objektumok adatait bocsátotta rendelkezésre a GPS mérésekkel készülő új kataszterhez. E mérések elvégzéséhez június – július hónapban számos alkalommal terepbejáráson vett részt.

Igen jelentős munkaként (több hónapja) készítés alatt van a Dél-Dunántúl barlang katasztere, melyben eddig mintegy 300 címszó feldolgozására került sor. A teljességre törekvés miatt valamennyi Mecsekben és a Villányi-hegységben tevékenykedő kutatócsoport vezetőjét, valamint egyes tagjait is írásban megkereste a MKCS vezetője, az együttműködéshez kérve segítségüket. Ennek eredményeiről még nem tudunk beszámolni. Viszont e csaknem elkészült munka vázlatát alább bemutatjuk:

A nyilvántartott barlangok ismertetése:

- I. rész Gorica – Hetvehely (Zselic) környékén ismert barlangok és mesterséges objektumok
- II. Ny-Mecsek területén a nem karsztos és mesterséges üregek
- III. A Ny-Mecseki nagy karsztforrások vízgyűjtő területén megismert barlangok
- IV. A nagy karsztforrások vízgyűjtőjén kívüli Ny-Mecseki barlangok
- V. A Keleti-Mecsek karsztos és mesterséges eredetű üregei
- VI. A Keleti-Mecsek karszt barlangjai
- VII. A Dráva-völgy (és Zselic) környéke
- VIII. A Villány környéki barlangok
- IX. A Villányi-hegységben lévő mesterséges létesítmények (A szársomlyói bauxitbányák)
- X. A Tenkes-hegy barlangjai
- XI. A Beremendi-rög barlangjai
- XII. A siklósi barlangok
- XIII. Villánykövesd-Palkonya környéke
- XIV. Mohács környék (Geresdi dombság) üregei
- XV. A Somogy – Tolnai dombság kataszteri egység objektumai
- XVI. Barlangmaradványok és azonosítatlan, vagy téves megjelölésű objektumok

A készülő kataszter természetesen nem csak az itt vázolt barlangnyilvántartásra korlátozódik. A bővített karszt kataszterben már kitérünk a karsztformák, karszt feltáró fúrások jelen ismeretanyagára is, ahogy azt már a korábbi (1979, 1980, 1982, 1984, 2000) munkáinkban is megtettük.

Terven felül sor nyílt a Zengővárkony környéki megszünt vasbánya fellelhető objektumainak (É-i táró és a III. sz. légfeltörés) kataszterezésére. Az ezzel kapcsolatos dokumentációs munkát Rónaki László készítette, melyet itt külön fejezetben jelentetünk meg.

A Miskolci Egyetemről dr. Lénárt László által történt megkeresésre a korábbi ár-apály észleléseinkkel kapcsolatos adatközlést végeztünk.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

A zengővárkonyi felhagyott vasércbánya és bejárható maradvány üregeinek leírása

Írta: Rónaki László

Előzmények

2004 szeptemberében egy rendezvényen találkoztam Kampis Péternével, akinek hétvégi háza van –mint megtudtam- Pusztakisfalun. Beszélgetés közben felajánlotta, hogy kivisz kocsijával és megismertet Szekeres Tiborral, aki a felhagyott vasércbányák bejáratait ismeri. Kaptam az ajánlaton, mert a kataszterembe már eddig is felvettem a valami okból jelentős, mesterséges objektumokat. Egyébként is régóta szerepelt tervemben a vasbánya megismerése.

Mielőtt a megbeszélte időpontra sor került volna, a Magy. Geológiai Szolg. Dél-Dunántúli Területi Hivatal adattárában tájékozódtam e létesítmény fellelhető anyagáról

Adatgyűjtés

A topográfiai és földtani, valamint a bánya térképeken kívül a fontosabbnak ítélt 1948, 1949, és 1957 évekből származó kézíratos munkák áttanulmányozása után szept. 18.-án a helyszínen tájékozódhattam kalauzom révén a bejárás során ismereteiről.

A Vasércbánya és maradványainak

-topográfiai helyzete.

A hajdani bánya földalatti létesítményei Pusztakisfalu belterületétől kezdődően csaknem a 6-os fő közlekedési út Bolond-úti völgyhidjáig (az első viadukt Bp.felé haladva) terjedt. Jelenleg rövid szakaszon bejárható két objektum vizsgálatát végeztem el. A 10 000-es méretarányú topográfiai térképen két aknára utaló jel van, de a déli (a Vizes gurító) betemetve a szántó területen fellelhetetlen. Az É-ra eső jel a viaduktól DK-re 450 m-re található, mely a bányatérkép tanúsága szerint a **Közbelne táróval** azonos nyitott bányatér. A másik bejárható bánya maradvány, az említett, -jelenleg felszántott területre eső- jeltől DNy-ra jelöletlenül 53 m-re mértem az 5000-es

méretarányú bányatérképről, mely a vízmosás felett az erdő szélén található fedetlen nyílással. Ez a **III.sz.légfeltörés aknája az ereszkével.**

-földtani helyzete

Sztrókai K. 1948. anyagából tudjuk, hogy a középső liász meszes, bitúmenes szagú homokkő fekéjében a malm mészkőben található 63000 tonnára becsült barnavasérc részbeni kitermelésére került sor. Alatta trachidolerit van, az érc fekéjeként. A vasérc teleptelér szerű megjelenése Ény-i dőléssel 25-28 fokos helyzetű. Dr Wein Gy.1949. kutatásainak súlypontja a pusztakisfalusi feltárás környezetének vizsgálata.

-bányászati múltja

Molnár J.1957.anyagából tudjuk, hogy az ősember által edény-festésre is hasznosított hematitos vasérc első ipari hasznosítás céljából végzett kutatója az 1930-as években Dezső Rezső mérnök, volt, aki kutatásainak eredményeként az 1942-ben kihajtott táróival kezdte a bányászkozást, mely 14 éven át folyt.

A bejárható bányaterek leírása

A készülő Dél-Dunántúli karszt- és barlangkataszterünk V. részét képező nyilvántartás a Keleti-Mecsek karsztos és mesterséges eredetű ürgei címet viseli Ebbe illik vizsgálódásunk tárgya. Így kataszteri számmal láttam el a dokumentált alábbi objektumokat.

A Közbelne táró (Kat.sz: 4130-03)

Az 1956-ig üzemelt vasércbánya felhagyott létesítményei közül egyetlen szintesen rövid 30 m-es szakaszon még bejárható létesítményként tarthatjuk nyilván.

A Pusztakisfalufelé folyó Rókahegyi-patak szintjétől kb. 6 m-el magasabban, attól 40-50 m távolságban +251,5 m absz. magasságban lévő táró előtt csaknem a mennyezet magasságáig hegylábi törmelék van. Erről leereszkedve az 1,8 m magas bejárat nyíláson behatolhatunk. A vágat befelé eredetileg is emelkedett, de jelenleg meredeken magasodik a mennyezetről leszakadozó malm mészkő törmelékétől. Ezen kúszva lehet előre jutni, míg a bejáratától 20 m távolságban éri el a max. magasságát a törmelékhalom 1,8 m széles és 0,5 m magas nyitott szelvényénél. Itt fülkeszerű bővülés van. Tovább lejtőn érjük el a balra (D-i irányba) kanyarodó vágat eredeti talpát, ahol már felállhatunk. Innen még csaknem 10 m-re lévő, a járatot lezáró

omlásig vizsgálódhatunk. Az omlás egy réteglap menti elválással indul, mely a vágat alatt 8 m-el mélyebben keresztező másik táró vágat fölött van. Az omlás valószínűleg ennek hatására jött létre. Egyébként végig biztosítás nélküli szálkőzetben hajtott bányaterről van szó. A mennyezeten egy denevér volt látható.

A III.sz.légfeltörés aknája az ereszkével (Kat.sz:4130-04)

Pusztakisfalutól Ény-ra 1580 m-re az erdőben található akna nyílása zombolyszerű, természetes üregnek hat. A bejárat a közeli vízmosás (völgy) talpától 20 m-el van magasabban +266 m absz.mag.-ban van. A kb. 2,5 m átmérőjű nyíláson letekintve ≈ 6 m-re álfenékszerű padka látható, melytől 308° irányban 42° -os meredek dőlésű $1,8 \times 1,8$ m szelvényű biztosítás nélküli lejtős vágatban lehet kötél mentén leereszkedni. A 29 m kötélhossznál érjük el a vízelöntést, melyen az uszadék álcázza a víztükröt, így előálló némi veszély helyzetre ügyelni kell. A víz a hajdani szintes vágat fölötti rövid gurító szakaszt is kitölti. A víz mélysége itt a behullott törmelékig néhány méter.

A légfeltörést a vasérc telepben hajtották, melynek feküje trachidolerittufa. A fedő kőzet kréta berriasi crinoideás mészkő. Alatta jura időszakai titon emeletbe sorolt mészkő található.

Most denevért nem láttunk, bár kalauzom Szekeres Tibor közlése szerint előfordult már. Szatyor Miklósnak is megmutatta e helyet. Korábban jól látható volt az akna berobbantását célzó munkák nyoma. Kb. 4 éve egy behullott kutyát mentettek ki, mely a vízszinttől sem tudott feljebb jutni a meredek, törmeléktől is csúszós lejtőn.

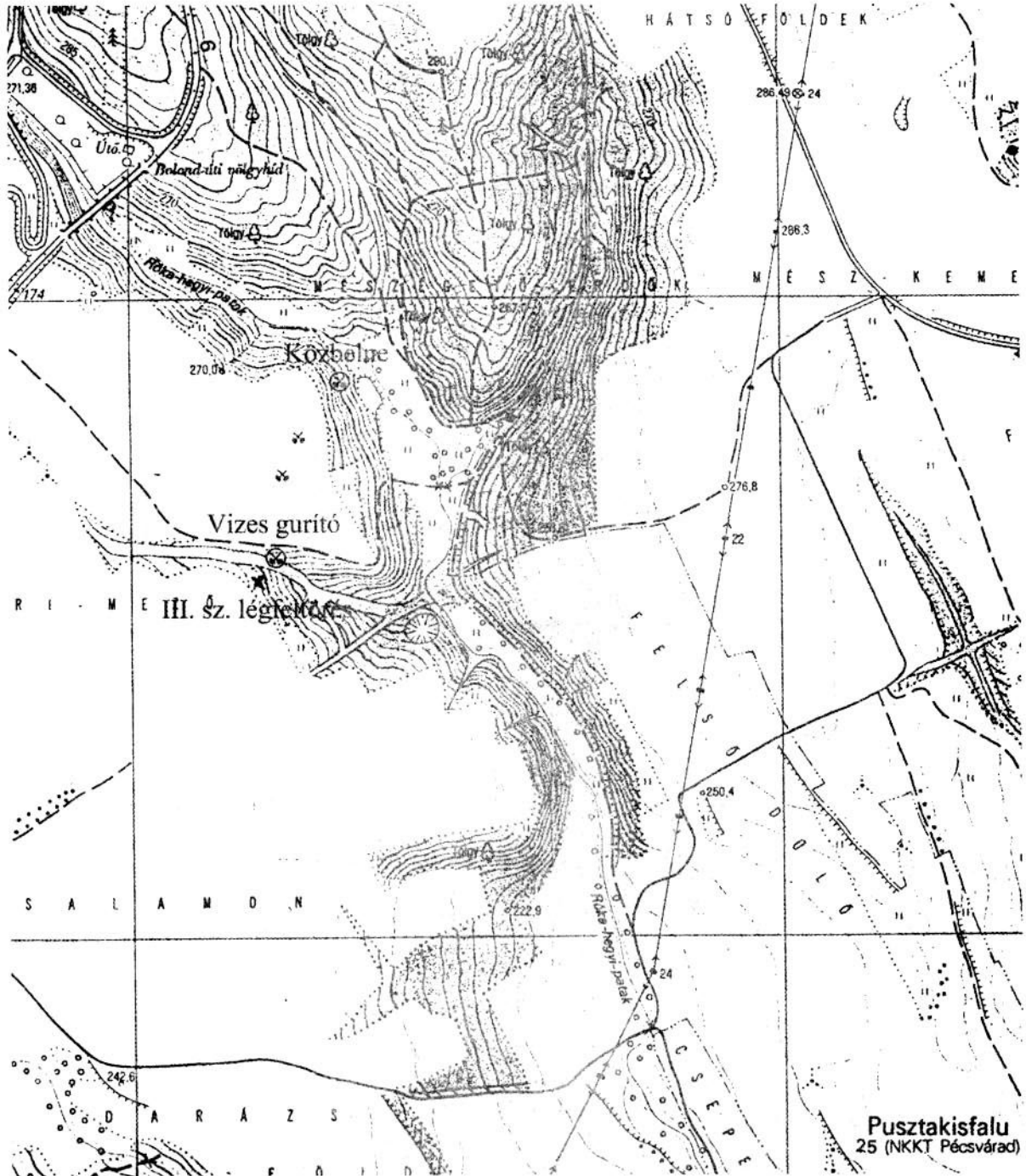
Irodalom

Molnár József: Összefoglaló jelentés a zengővárkonyi vasérckutatósról –Kézirat MÁFI Bp.1957 p.165 + 21 melléklet

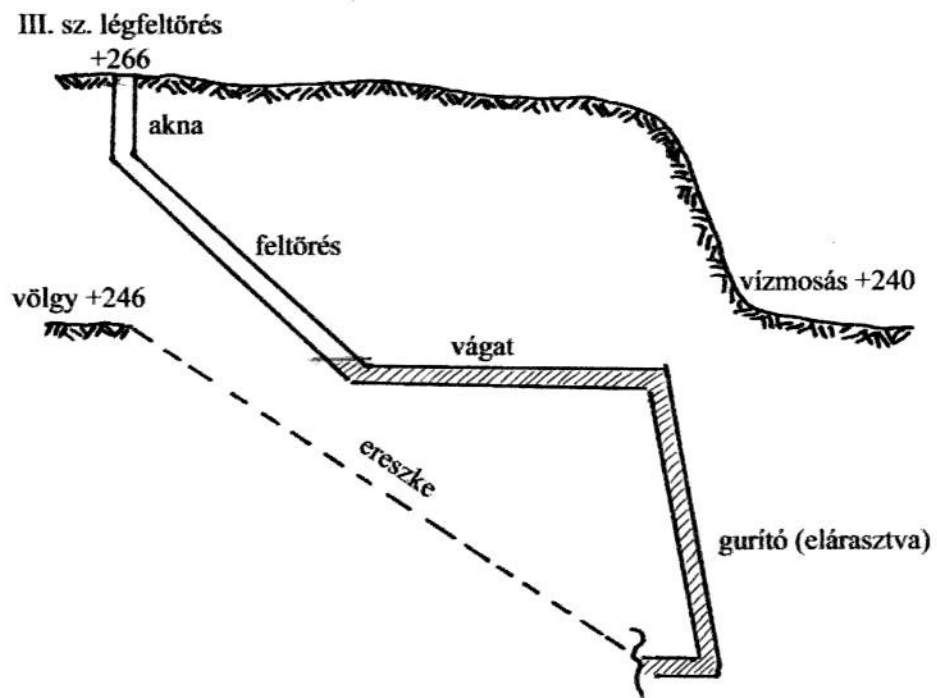
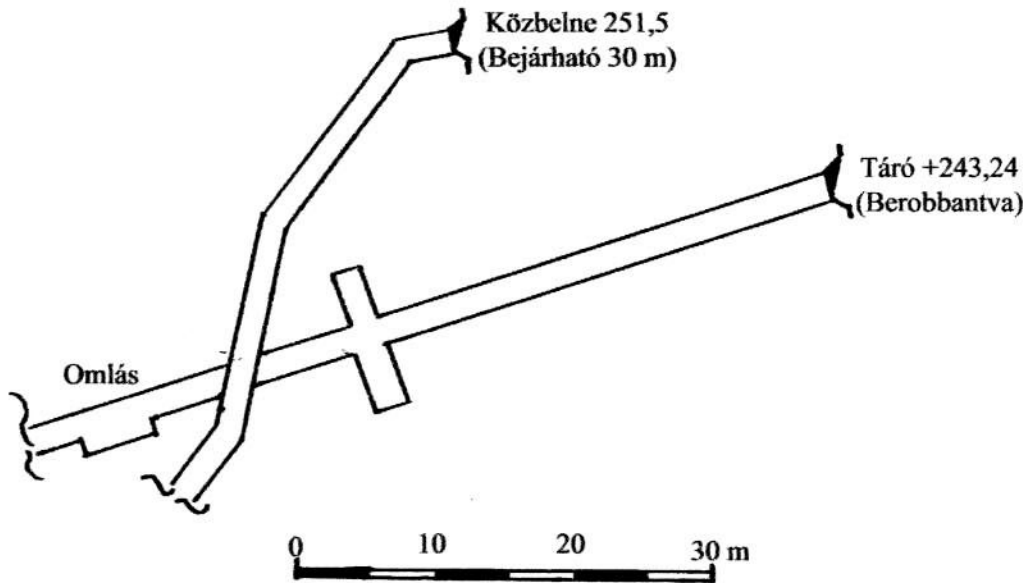
Sztróky Kálmán: A Baranya megyei Zengővárkony község határában, a Mészkemencék nevű dűlő környékén, 1948. szept.-okt.-nov. hónapokban végzett vasérckutató eredményeinek összesítése. -Kézirat MÁFI 3730. sz.

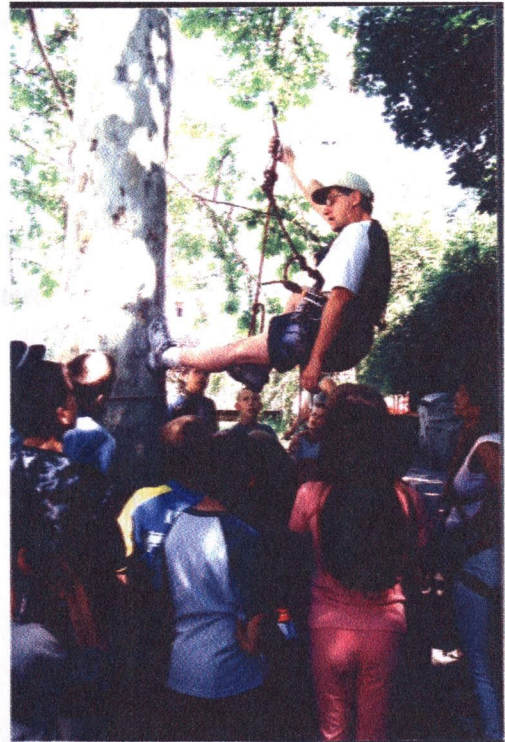
Dr. Wein György: Jelentés a zengővárkonyi és pusztakisfalui vasércelőfordulások földtani helyzetéről. Jelentés a pusztakisfalusi feltárási munkák eredményeiről.(1949 IX 17-X.26.) Kézirat Komló 1949.okt.26. p.4 + 1 mell

A zengővárkonyi vasércbánya maradványok
helyszínrajza
M = 1 : 10000
Térkép részlet

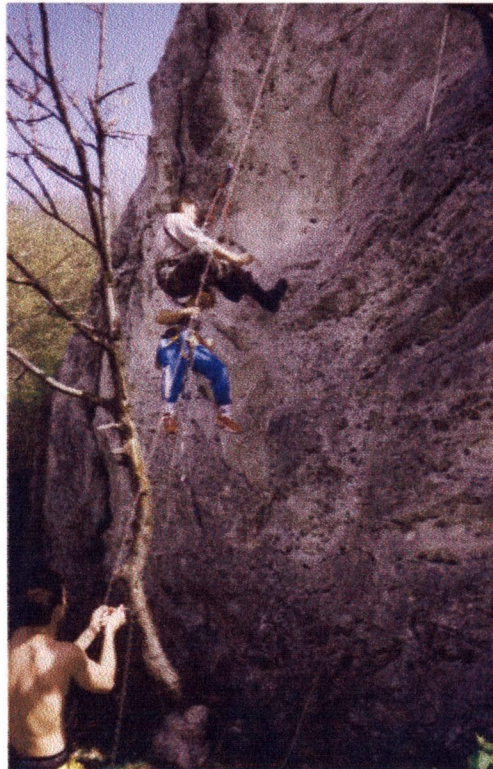
A zengővárkonyi
vasércbánya maradványok
térképen és szelvényen
R. L. 2004.

A sok „csodát”, a természet és barlangok szeretetét sikerült ebben az évben a kívülállók számára is kicsit közelebb vinni. Barlangi fotókból Gál György képeinek kiállítását rendeztük meg az Anikó Utcai Általános Iskolában. Részt vettünk az iskola gyermeknapi rendezvényein, melynek keretében kötéltechnikai és eszközhasználati bemutatót tartottunk. A gyerekek és tanárok számára gyakorlati kipróbálási lehetőséget is biztosítottunk. Természetesen egyszerű, biztonságos keretek között. Nagy sikert aratott a tanulók és tagjaink körében is ez a lehetőség.

A barlangászatban a technikai eszközök biztonságos használata, a biztosítási módok ismerete, a mászástechnika gyakorlása elengedhetetlen. Ezért tartottunk több alkalommal kötéltechnikai gyakorlatot, különböző helyszíneken. Gyakoroltunk barlangokban, fákön, de a Tettyén a sziklákon is.

E számos, a „hétköznapot” jelentő alkalom mellett örömmel értesültünk „ünnepnapról” is! A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Közgyűlésén, - mint az MKBT Tájékoztató 2004 május-június-i számában olvasható - „A karsztvidékek és barlangok feltáró kutatásában elért kimagasló eredményért adományozható *Vass Imre éremmel* – a Mecsek és a Villányi-hegység barlangjainak feltáró kutatásában évtizedek óta betöltött, jelentős felfedezéseket eredményező irányító szerepének elismeréseként- Rónaki Lászlót tüntette ki.”

**A Magyar
Karszt- és Barlangkutató
Társulat**

2004. április 24-i közgyűlésén

RÓNAKI LÁSZLÓ
tagtársnak

a Mecsekben végzett több évtizedes
feltáró és feltárásirányító tevékenységéért
a **Vass Imre éremmel** adományozta

Takácsné Bolner Katalin
az érembizottság elnöke

Dr. Korpás László
elnök

Budapest, 2004. április 24.

2004. május 14.-16. BAKONY TAVASZI TÚRA

Írta: Mihovics Zoltánné

Május 14.-én reggel Szekszárd előtt egy kis parkolóban találkozott a csapat, Mártikáék külön autóval Budapestről indultak, velük Szentgálon találkozunk.

Rövid megbeszélés után indulni készültünk, amikor Kornél –hozva a formáját- felkiáltott: -Az aksim otthon maradt! Szekszárdon lakott ugyan, de mégis! Szerencsére kiderült, csak a pótaksijáról van szó, igaz, azt a töltőn felejtette. Így csak egy telefon a barátjának, ugyan már vegye le a töltőről, (vagy esetleg értesitse a tűzoltókat!), aztán végre indulhatunk.

Az utat gyorsan megtettük Szentgálig, kora délután itt találkoztunk vendéglátóinkkal, akik két igen kellemes meglepetéssel vártak minket. Az egyik az volt, hogy két napig a Kab-hegyen, a kilátónál fogunk lakni, Pazar kilátásban lesz részünk. A másik pedig, hogyha van kedvünk ma délután tehetnénk egy rövid túrát a Szentgáli Kőlik nevű barlangba! Tóth Józsi elmondása szerint egy „kis” barlangról van szó, amely itt van 1 km-re, porszáraz és nagyon szép.

Azonnal elkezdtünk átöltözni és máris indultunk a barlang felé. A felvezető meredek ösvény megmászása után érkeztünk a bejárathoz, amely egy sziklafalban nyílt. Józsi itt elmondta, hogy a barlang előtti terület gyakorlatilag feltöltés, a barlangból kihordott sok-sok köbméter törmelék alkotja ezt a „dombocskát” itt a lejtőn, amin állunk!

A „kicsinek” lefestett barlang bejárása mégis több óráig tartott. Nem is volt olyan kicsi! Egy nagyon érdekes, látványos, közel 300 méter hosszú barlang, könnyen bejárható, és nagyon érdekes volt az egyik feltáró élményeit hallgatva megnézni. Több rövid pihenőt is tartottunk, közben Józsi sokat mesélt a barlangról, melynek érdekessége, hogy igen sok régészeti leletre bukkantak a feltárás során: kovapattintékokra, rézkori edényekre, sőt középkori leletekre is.

Mindezek különösen érdekessé tették a túrát.

A kijáráshoz érve csoportképet készítettünk a „porszáraz” barlangot bejárt sáros, jókedvű csoportról, mert a barlang finoman szólva minden volt, csak száraz nem!

Visszaérkezvén az autókhoz gyorsan kivetkőztünk (az overallokból!), elindultunk Kab-hegyre, a szállásunkra. A gyönyörű kilátáson kívül a szállás igen jó felszereltsége okozott örömet a csapatnak: villany, melegvíz, konyha! Hát igen, a barlangász nem igazán ehhez van szokva!

Birtokba vettük a szobákat, kényelmes ágyakat, majd az étkező-konyhában jöttünk össze, előkerültek a söröcskék, a borosflaskák (stb., ami még volt). Jó hangulatban beszéltük át a napot és nagy várakozással tekintettünk a következő elé, ugyanis másnap a Csodabogyós-barlangba készültünk.

Reggel Tóbi Józsi ínycsiklandozó hagymás-szalonnás tojássütésének illatai ébresztettek.

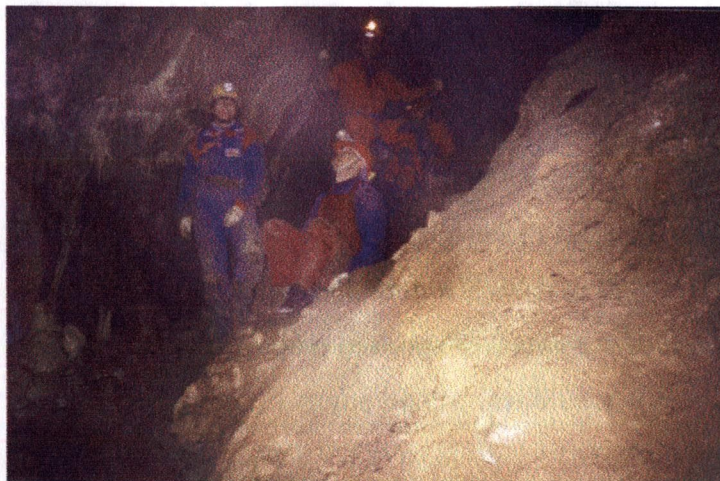

Gyors reggeli után autóba ültünk és indultunk Balatonedericsre, ahol John Szilárdék vártak minket. Természetesen címmel a kezünkben Edericsen kissé eltévedtünk! Sziszi később mondta is, látott minket elhajtani a házuk előtt. Az igen tréfásra sikeredett bemutatkozás után három csoportra osztották a

csapatot Gáborral, a technikai tudás alapján Mindhárom csoport külön vezetővel indult a barlangba. Lilla, Mártika, a barátja Kaktusz, valamint én kerültünk a 3. sz. csoportba, mi voltunk a „kezdők”, ami igaz is, főleg, hogy Kaktusznak ez élete ELSŐ barlangja!

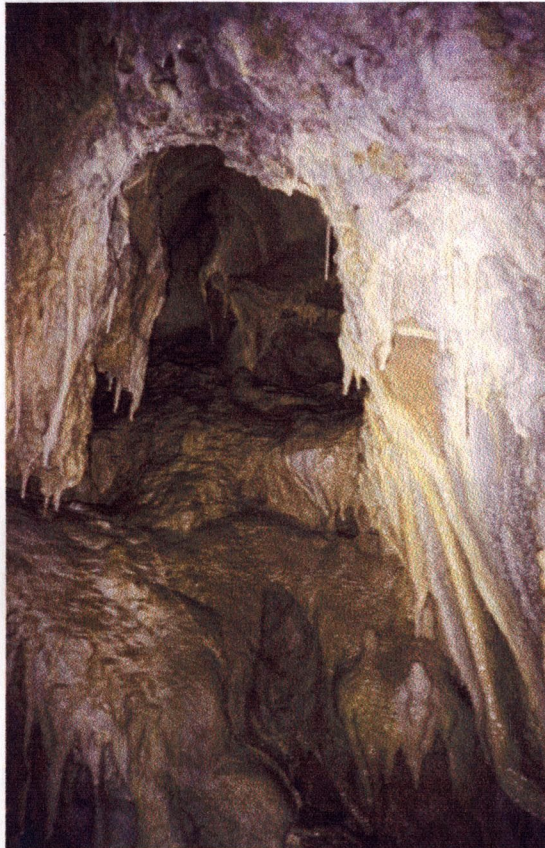
A felvezető út sem volt könnyű, 250 méteres szintemelkedést kellett leküzdenünk egy keskeny, meredek ösvényen! Gyorsan összebarátkoztunk vezetőinkkel, és hatalmas nevetések közepette másztuk meg a hegyet. A barlangnál gyorsan átöltöztünk és már indultunk is lefele.

A csoportot Sziszi és Fogel vezette. Két ilyen hihetetlenül adomázó vezetővel még nem volt

dolgunk! Nagyon sokat tanultunk technikailag, és egymásra figyelésből. Sziszi kitűnő vezető volt. Kaktusz is nagyon élvezte a mászásokat, bár volt egy-két kemény szűkület, ahol bizony tényleg megtanultuk egymás segítségét.

A barlangban sokszor hallottuk Sziszi hitvallását: „Nem kell annyit bontani, őrizzük meg a barlang sportos jellegét!” Ez különösen érdekes volt egy kb. 10-12 méter magas aknából lelógó kötélnél, ami szerinte azért van ott, hogy aki mászik lássa, lehet kötél is, de minnek, ha van szikla is!

A barlang csodálatos képződményei teljesen elvarázsooltak minket, másztunk a vezetőinkkel, akik miután látták, hogy egész jól megy, egyre szebb és érdekesebb, „keményebb” részekre vittek el minket.

Bejártuk a Liános-termet, a Függő-kertet, sőt kimásztuk az Acheron-t, amit állítólag a 2. sz. csapat nem vállalt be! Jártunk a Bársony-teremben, ahol fantasztikus gazdag cseppkőkéreg kincs fogadott minket, bár sajnálatos dolog volt, hogy Sziszi ekkor vette észre, hogy az elmúlt időszak esőzései miatt a kéreg több helyen eltört, megmozdult és elvált a faltól. Félő, hogy előbb-utóbb le is válik!

Jó poén volt, hogy velem még egy darab kalcitot is megettetek, mondván ez itt „beavatási” szokás.

Amilyen mafla vagyok, meg is ettem!

Késő délután érkeztünk a felszínre, élményekkel megrakodva. Nagyon jó túra volt, csodálatos ez a Csodabogyós barlang!

Szállásunkra visszatérve kellemetlen meglepetés várt minket. A másik, velünk lakó csapat elvitte a kulcsot, és még nem jöttek vissza. Nem tudtunk bemenni, mindenki fáradt és éhes volt, ráadásul elmehettünk volna még a Zsófia-barlangba is Ákoskával!

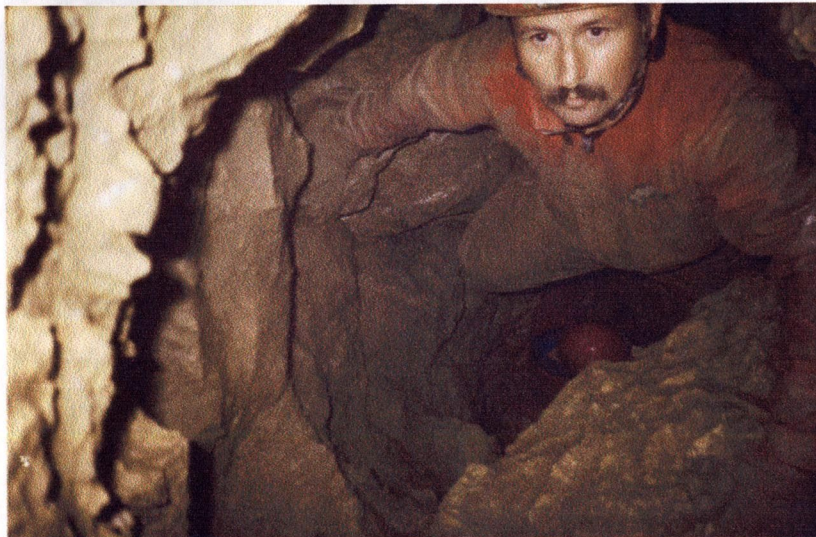
Sajna néhány fiú kénytelen volt átvedleni autószerelőnek, mert Lilla kocsija rendetlenkedett a visszaúton. Néhány órás szerelés után megtalálták a hibát, kivették a termosztátot, reménykedtek, most már rendben lesz hazáig!

Este 6 után futott be a kulccsal a másik csapat, örültünk is és mérgesek is voltunk, ennek ellenére Miki és Kornél elindult a Zsófiába. Ők késő este érkeztek meg, aggódtunk is értük rendesen, de szerencsére csak újabb élményekkel megrakodva jöttek vissza. Ezen az estén a fáradt csapat gyorsan ágyba került, ráadásul az idő is elromlott, iszonyú szél és eső tombolt odakint!

Reggelre a rossz időnek nyoma sem volt, mindenki összepakolt, majd kimentünk a kilátóra elbúcsúzni a hegytől, a panorámától. A fáradt legénység hosszan időzött itt, elnyújtózva egy-egy ácsolt padon, asztalon. A kilátóból nézve igen érdekes látványt nyújtott a sok „kiterült” ember!

De indultunk, hiszen ma még egy nagy kihívás várt minket: az Alba Regia-barlang. A Tési-fennsíkron keresztül értük el Csőszpusztát, ahol a kutató házban már vártak minket. Mintegy 2-3 km-es gyaloglással értük el a barlang lejárataát. Tudtuk, nehéz túra áll előttünk, ezért a kijáráshoz mentünk és elhelyeztünk jó néhány életmentő dobozt (Soproni Ászok).

Ma is Tóth Józsi vezette a csapatot, mint az első napon Szentgálon. Az első 30-40 méter után Józsi megállította a csapatot egy szűkület előtt, valami nem tetszett neki. Gáborral rövid tanakodás után szóltak, egyesével indulhatunk. Akkor még nem tudtuk mi vár ránk! A szűk kuszodához érve még nem látszott, nem érződött az a penetránsan bűdös, tömény trutumós iszap tócsa, amin át kellett HASON kúszni!

Józsi átment, szólt, -jöhet a következő-, Gábor elindult és -azt a jó bűdös ... életbe, mi ez? Tömény népi megjegyzésekkel jutott át. Indultam én is, aztán megtudtam, hogy mi az! Igen vaskos kiszólásokkal jutottam át hasalva a - nyilván a felszínről lekerült-

sűrű, irtózatosan bűdös, trágyalészerű hatalmas tócsán.

A túloldalra érve harsogó röhögés fogadott, tetőtől-talpig mindegyikünk csupa bűdös trágya volt! Minden induló nagy csendben elkezdett mászni, aztán jó néhány igen matrózós káromkodás és végül a harsogó röhögés a túloldalról – mint a burleszk filmben.

No, mivel mind egyformán bűdösek voltunk és még várt ránk a barlang folytatása, és egy keményebb próba, indultunk tovább.

A barlang levegője ugyanis a Kupola után erősen szén-dioxidos, ez más-más hatással volt ránk, egyéni érzékenység szerint!

Szerencsére a látvány feledtette velünk „kínjainkat”. Óriási élmény volt a Vörös- és a Fehérlapító, a Kín-kapun való átmászás. Egészen a Hirtelen-ágig ment a csapat, de itt már több társunknál erőteljesen kezdett a szén-dioxid hatás mutatkozni. Volt, aki csak sűrűn szedte a

levegőt, kicsit szédelgett, de akadt akinek a „záró izmaival” volt problémája! Elindultunk visszafelé. Nem volt könnyű! 20-30 lépés után meg kellett állni, erőt gyűjteni, mintha nem lett volna levegő.

A Kupola elérése után azonnal javult a helyzet, így Józsi az erőre kapott csapattal a Gubancnak nevezett rész felé indult kifelé. Több létra megmászása után egy kb. 15 m-es aknán kellett felmászni, itt értük el a kijáratot. Miután én másodikként érkeztem a felszínre, igen tréfás fotókat tudtam készíteni a felszínre bukkanó, sáros,os, de jókedvűen mosolygó társaimról!

Az életmentő dobozok igen hasznosnak bizonyultak, mindenki jóízűen kortyolta söröcskéjét.

Visszatértünk a kutatóházba, ahol gyors kajálás után sajnos indulnunk kellett hazafelé.

A három napos túrát Tóbi Józsiéknál fejeztük be finom sült hal vacsorával, amely Józsi feleségének, Csillának a kezét dicsérte.

Jó hangulatban, nagyokat nevetve beszéltük át az elmúlt 3 nap élményeit.

2004. június 25.-27. BARLANGNAP, PÁL-VÖLGY

Írta: Mihovics Zoltánné

Június 25.-én reggel vettem fel Nándit és Balázs Lacit, majd indultunk Nagymányokra Gáborért. Miki és Anti családotól indult ugyaninnen, kicsit előbb.

Bepakoltuk az autóba a 3 napra való holmikat, és indulás Budapestre, a Barlang Napra. 3 nap sátrazás, gyönyörű barlangok vártak minket!

Az út kissé keserves volt. Az alaposan megpakolt autó és négyünk súlyától olyan volt, mintha egy felszállni készülő repülőt vezettem volna. Ráadásul az „előőrs” nem várt meg Érden, még nem tudták, hogy én még nem vezettem Pesten! Gábor és Laci szerencsére nagyon

ügyesen navigáltak, így 2 órára mi is befutottunk a Pál-völgyi köfajtóban lévő táborba.

Regisztrációnál megtudtuk, 4-kor indul egy túra a Jubileumi-ágba. Hát ilyen gyorsan még nem vertünk fel sátrat és öltöztünk át! Négykor már indultunk is Tóth Attila vezetésével a nem mindennap megtekinthető Jubileumi-ágba.

Óriási élmény volt a hihetetlenül gazdag képződmények látványa, sokfélesége, pompája. Technikailag is sok nehéz és új élményt adott, különösen a K2 megmászása. A tetejéről kitaruló tér, távolság lenyűgöző! A K2 egy egyedülálló omladék hegy, egy hatalmas teremben, monumentális látvány!

A Jubileumi-ág csodás képződményei a

Karácsonyfák, amelyek egymásra rakódott kalcit lemezekből épülnek fel. Nem győztünk ámulni, pedig Gábor néhány éve már járt itt. Próbáltunk fényképezni, de már itt tudtam, a fotók csak emlékek felidézésére lesznek jók, az igazi látványt csak „beégetni” lehet! Hatalmas termek, hihetetlen színorgiák, cseppkőképződmények. Sajnáltuk, amikor elértük a kijáratot, pedig majdnem teljes sötétben értünk a felszínre.

A táborban már rengeteg sátor állt, Mikiék és Antiék is visszatértek túrájukról.

Különleges zuhanyozó állt rendelkezésünkre a mosdáshoz, egy golyóscsap a fűben, aminél nem a zuhany alá, hanem fölé kellett állni!

Gyorsan tábortüzet

raktunk és a csillagos ég alatt finom borocska mellett költöttük el megérdemelt vacsoránkat. Sajna nem voltunk elég fáradtak ahhoz, hogy a központi sátorból üvöltő zene mellett aludni tudjunk. Valami igen pergő latin zenére buliztak ott reggelig. Ráadásul a szomszédságunkban két, csontrészeg egyén megpróbált egy sátrat felverni, nem kevés ordítózás közepette. Aztán reggelre minden elcsendesedett, egy-két órát aludtunk is.

Reggel a felbukkanó álmos arcokat egy csodával határos módon, hevenyészve felvert sátor látványa fogadta, amely alatt két emberi alak durmolt. Éjszakai sátorverőink aludtak benne. Megjegyzem a 3 nap alatt egyszer láttuk az egyiket ébren, amúgy néha megböködtük Őket, élnek-e még? Folyamatosan aludtak!

Ez a nap új élményt ígért. A Szemlő-hegyi barlang volt célként kitűzve, sőt hárman bejelentkeztünk a Báthori-barlang túrára is.

Együtt indultunk Szemlő-hegyre, itt találkoztunk két évvel ezelőtti vezetőnkkel, Kiss Jenővel. Nagy örömmel üdvözöltük egymást. Most a csapatot egy ifjú leányzó tanítványára bízta, aki igen ügyesen vezetett minket. Mivel Miki és Anti felesége is velünk tartott, -Ők még nem jártak itt- bejártuk a kiépített szakaszt is. Aztán indultunk a barlang rejtett csodái felé! Nagyon jó érzés volt kicsit tapasztaltabban visszatérni ide, ezek közé a borsókő és kristálycsodák közé. Balázs Lacinak is nagy élmény volt végre egy olyan barlang, ahol az ő méreteivel is könnyedén lehetett haladni. Két éve is végig fotóztam a barlangot, de most is lenyűgöz minket

nem érezzük biztonságban magunkat, ma a kijövetel mellett döntünk. A bejárati létra alatt már van két lány, azért indulnak kifelé, mert egyikük nagyon érzékeny a szén-dioxidra és kezdi érezni. Mi is velük tartunk.

Kint megvárjuk a többieket, amíg befejezik a túrát, rövidesen meg is érkeznek. Megbeszéljük röviden a túra részleteit. Kár, hogy igazán egyikünk sem ismerte ezt a szép barlangot. Elhatározzuk, egyszer még visszatérünk ide, de hozunk egy kis biztosítást is.

A táborban kisebb perpatvar várható! Miki elküldte a feleségét a Pál-völgyi nagykör túrájára, ami igen sok kuszodát, omladék mászást jelent, ezt pedig Babuci nem igazán kedveli. Meg is érkezik rövidesen, nagyon fáradtan és szikrázó szemekkel! Először szemrehányásokkal illeti Mikit, majd látva mosolygó fejünket, elneveti magát és megenyhül. Végül is csak a szép és a „teljesítmény” öröme marad.

Este a tábortűzhöz megérkezik Bence, két csoporttársával, előkerül a söröcske és Bence gitárja. Az egyik lány gyönyörű hangon énekel! A gitár hangja altat el, a sátorponyván át még látom a lobogó tűz fényét.

Sajna nem soká tart ez az idilli állapot, mert a központi sátorban felharsan a tegnapi CD, és indul a reggelig tartó buli, úgyhogy most sem alszom.

Reggel álmos, táskás szemmel mászunk elő a sátorból, egyedül Miki aludt. Elárulja a titkát is, a kannában van: vörösborocska!

Hárman a Nagykörre készülünk, ahol tegnap Babuci járt. Gáborral, Nándival indulunk a bejárathoz. Rövid várakozás után előkerül vezetőnk, kicsit álmos tekintettel, Tóth Attila, akivel a Jubileumi-ágban voltunk. Elég nagy csapat indul a barlangba, de rövidesen csak néhányan maradunk. A többiek a rövidkörre mennek.

A Nagykörön hihetetlenül sok kuszoda, omladékmászás, travi vár. Nem csodálom, hogy Babuci kiakadt, elég nehéz terep, bár a látvány mindent feledtet. Rengeteg cseppkő, színekben, formákban gazdagon, hatalmas „szalonnák”, cseppkőfolyások, néhol majd 2 cm-es kristályok. Egyszerűen nem lehet betelni a látvánnyal! A fényképezőgép sajnos itt végképp kevés, legalábbis ez az automata. A fiúk kemény tempót diktálnak, győzők velük tartani, de az élmények legyűrik fáradtságomat. Attila meg is jegyzi a karikás szemeimet, mondom, két napja alig aludtam a zene miatt. Kiderül, Ők buliztak ott és a zene Manou Chau nevű énekestől van. Mindenesetre ezt megszerzem, mert nagyon tetszik. Attila részt vett az itteni feltárásban, sokat mesélt róla, ami még érdekesebbé, izgalmasabbá tette a túrát. Gáborral tapasztalatokat cserélnek, jó hallgatni őket. Újabb omladékokon, kuszudákon jutunk át és mindenütt csodálatos, eddig soha nem látott képződmények fogadnak.

nem érezzük biztonságban magunkat, ma a kijövetel mellett döntünk. A bejárati létra alatt már van két lány, azért indulnak kifelé, mert egyikük nagyon érzékeny a szén-dioxidra és kezdi érezni. Mi is velük tartunk.

Kint megvárjuk a többieket, amíg befejezik a túrát, rövidesen meg is érkeznek. Megbeszéljük röviden a túra részleteit. Kár, hogy igazán egyikünk sem ismerte ezt a szép barlangot. Elhatározzuk, egyszer még visszatérünk ide, de hozunk egy kis biztosítást is.

A táborban kisebb perpatvar várható! Miki elküldte a feleségét a Pál-völgyi nagykör túrájára, ami igen sok kuszodát, omladék mászást jelent, ezt pedig Babuci nem igazán kedveli. Meg is érkezik rövidesen, nagyon fáradtan és szikrázó szemekkel! Először szemrehányásokkal illeti Mikit, majd látva mosolygó fejünket, elneveti magát és megenyhül. Végül is csak a szép és a „teljesítmény” öröme marad.

Este a tábortűzhöz megérkezik Bence, két csoporttársával, előkerül a söröcske és Bence gitárja. Az egyik lány gyönyörű hangon énekel! A gitár hangja altat el, a sátorponyván át még látom a lobogó tűz fényét.

Sajna nem soká tart ez az idilli állapot, mert a központi sátorban felharsan a tegnapi CD, és indul a reggelig tartó buli, úgyhogy most sem alszom.

Reggel álmos, táskás szemmel mászunk elő a sátorból, egyedül Miki aludt. Elárulja a titkát is, a kannában van: vörösborocska!

Hárman a Nagykörre készülünk, ahol tegnap Babuci járt. Gáborral, Nándival indulunk a bejárathoz. Rövid várakozás után előkerül vezetőnk, kicsit álmos tekintettel, Tóth Attila, akivel a Jubileumi-ágban voltunk. Elég nagy csapat indul a barlangba, de rövidesen csak néhányan maradunk. A többiek a rövidkörre mennek.

A Nagykörön hihetetlenül sok kuszoda, omladékmászás, travi vár. Nem csodálom, hogy Babuci kiakadt, elég nehéz terep, bár a látvány mindent feledtet. Rengeteg cseppkő, színekben, formákban gazdagon, hatalmas „szalonnák”, cseppkőfolyások, néhol majd 2 cm-es kristályok. Egyszerűen nem lehet betelni a látvánnyal! A fényképezőgép sajnos itt végképp kevés, legalábbis ez az automata. A fiúk kemény tempót diktálnak, győzők velük tartani, de az élmények legyűrik fáradtságomat. Attila meg is jegyzi a karikás szememet, mondom, két napja alig aludtam a zene miatt. Kiderül, Ők buliztak ott és a zene Manou Chau nevű énekestől van. Mindenesetre ezt megszerzem, mert nagyon tetszik. Attila részt vett az itteni feltárásban, sokat mesélt róla, ami még érdekesebbé, izgalmasabbá tette a túrát. Gáborral tapasztalatokat cserélnek, jó hallgatni őket. Újabb omladékokon, kuszudákon jutunk át és mindenütt csodálatos, eddig soha nem látott képződmények fogadnak.

A túra végére szinte minden erőm elmegy, a táborban gyorsan a zuhany fölé állok. Vizesen elterülök a fűben, majd kicsordul belőlem az élmények tömege, ami ebben a 3 napban ért, amit átéltem. Meg sem tudok mozdulni. Pakolni kellene, Gábor egyedül bontja a sátrat. Én még átadom magam a fantasztikus érzésnek, mert így még soha nem tapasztaltam, hogy az élmények ennyire „feltöltenek”.

Aztán délutánra összeszedem magam, elpakolok. Megérkezik Bognár Csabi. Vele tavaly voltunk Aggteleken, hosszan beszélgetünk. Majd este lesz, mire elindulunk Nagymányok, illetve Pécs felé.

Óriási volt a Barlangnap! Ha egy mód van, soha többet ki nem hagynám, hogy ott lehessenek!

TÚRA A CSERSZEGTOMAJI KÚTBARLANGBA

2004. OKTÓBER 23.

Írta: Mihovics Zoltánné

Gábor kapott egy telefont a Veszprémi Egyetemi Barlangkutató Egyesülettől, hogy október 23.-án túrát terveznek Cserszegtomajra a Kútbarlangba, ha van kedvünk, tartsunk velük.

Hatan indultunk, Gábor kisfiával, Tomikával együtt, Lilla, Miki, Feri és én. Nagymányokon találkoztunk kora reggel, és irány Cserszegtomaj.

Keszthelyig minden rendben ment, itt természetesen kissé eltévedtünk, így először Hévízen jártunk, de aztán hamar rátaláltunk az útra és néhány perc múlva a cserszegtomaji temetőnél megpillentottuk vendéglátóinkat.

Piszok morbid dolog, ha az ember egy ravatalozónál öltözik! A barlang bejárata ugyanis közvetlenül a temető mellett van.

Gyorsan átöltöztünk, Gábor beszerelt egy kötelet, ugyanis a lejárát egy 50 m mély kúttal kezdődik. Mi a leereszkedés mellett döntöttünk, gyorsabb, mint a létra.

Viszonylag hamar leért a teljes csapat. Tomika nagyon élvezte, mert Gábor maga alá szerelte és így együtt ereszkedtek. Lent mindenki kivetkőzött a sloszból, aztán kicsit körülnéztünk.

Egy jó meleg, porszáraz barlangban voltunk, mindent finom sárga, puha homok borított. Rövid megbeszélés után elindultunk. Az út nagy részét négykézláb, vagy kúszva tettük meg, egy hihetetlenül zeg-zúgos labirintusban, amelyet kisebb-nagyobb termek tarkítottak.

Csodás látványt nyújtottak mindenütt a megcsillanó gipszkristályok, néhol virággá formálódva verték vissza lámpáink fényét. Sok helyütt nagy csoportokban, másutt elszórtan, de szép nagyra „hízva”. A finom homok mindent beborított. A Homokozó-teremben több, már elkészült „építmény” fogadott minket. Mi is hozzátettünk, amit Tomika nagyon élvezett.

A hihetetlenül szövevényes járathálózat néhányszor még vezetőinket is megtréfálta, többször sikerült ugyanoda visszatérni.

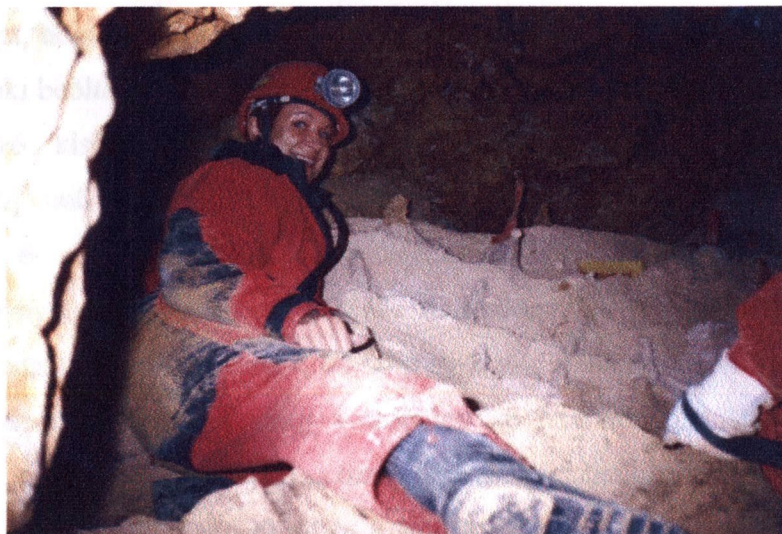
Aztán elérkeztünk a Kék-vörös ágba, és itt aztán szemünk, szánk elállt! Nem igen lehetett ilyen szín kavalkádot látni! A természet különösen jó ízléssel alkotta meg ezt a termet: a sárgás-barna sziklákon a sötétvörös és szinte királykék foltok tarka kavalkádját!

Sajna a fényképezőgép nem bírta filmmel, annyi fotó készült erről a csodálatos helyről. Több pihenőt is tartottunk, így mindenkinek volt ideje alaposan megcsodálni a Föld mélyének itt látható ritka csodáit. A visszaúton nagyokat neveltünk, az egymás mögötti négykézláb mászás jó kis pajzán tréfákat szült. Indulni kellett kifelé, hiszen 50 méternyi létra várt ránk.

Amikor mindenki kint volt, jött az újabb meglepetés. Itt van Hévíz a szomszédban, menjünk át a Hévízi-patakra, egy jó kis schwarcz fürdésre! Ugyan fürdőruhánk nem volt, de kit érdekelt. Gyorsan ledobtuk az overallokat, autóba ültünk és pár perc múlva már a jó, 37 fokos melegvízű patakban fürdőzött a csapat. Ki-ki abban, ami volt rajta, fehér- és egyéb nemű.

A most is virágzó tavirózsák között, a melegvízben még az októberi hideg sem zavarta a pancsolókat. A fényképezőgép természetesen akkor került elő, amikor már mindenki felöltözött. A parkolóban elköszöntünk veszprémi barátainktól, megköszöntük ezt a nagyon szép, élményekben gazdag napot. Legközelebb a Mecsekben találkozunk velük, őszi túrára hozzánk jönnek.

Köszönjük, nagyon szép nap volt!

VENDÉG CSOPORT A GERECSEBŐL 2004. október 9.

Írta: Mihovics Zoltánné

Ez nem egy hétköznapi induló nap. Lilla barátnőmmel és Ferivel óriási feladatot kaptunk. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Barlangtani felügyelőjével, Juhász Mártonnal érkező túracsoportot kell kalauzolni a Spirál-barlangban.

Délelőtt az orfűi út mellett, a sorompónál találkozunk 10 fős csoportjukkal. Gyorsan bemutatkozunk egymásnak. Sajnos nem mindenki akar először lejönni, de gyorsan meggyőzzük őket, hogy nagyon szép, izgalmas a barlang, az Előd teremig kötéltechnika sem kell. Így mindenki beöltözik, és együtt indulunk a barlanghoz.

Útközben túrázó kisiskolásokkal találkozunk, akik rögtön kérdezgetni kezdenek, - barlangászok vagyunk? Hol a barlang? Milyen? – Tanáraikkal rövid tanácskozás után visszafordulnak, és velünk együtt jönnek a bejárathoz. Nagyon szeretnék megnézni, ahogy leszállunk. Néhány fontos biztonsági szabály tisztázása után úgy döntenek, megnézik az indulásunkat. Rengeteg kérdést tesznek fel, alig győzzük a válaszokat. Nagyon aranyosak és érdeklődők. No de indulunk, mert mi egy viszonylag hosszú túrára készülünk a föld mélyébe! Feri megy előre, a vendégeket Lillával „közre” fogjuk, így könnyen tudjuk mutatni az utat és beszélni a barlangról, képződményekről és a feltárásról, amit mi sajna csak a feltáró csapat tagjaitól tudunk. Szerencsére nem sok kérdés marad válasz nélkül.

Nagyon élvezi mindenki a túrát. Lassan, kényelmesen haladunk, van idő mindent megnézni, megcsodálni. A 10-es akna létrája sikert arat, biztonságosnak és jól beszereltnek látják, pedig még van rajta utómunka bőven!

A Labirintusnál egyik vendégünk kissé „eltéved”, lefelé indul, de gyorsan útbaigazítom. Az Elődteremben aztán teljes az ámulat, feljűk a Gerecsében nem sok hasonló méretű barlang van. Nagyon tetszik nekik! A terem rengeteg sokszínű képződménye, a feltárás eseményei elbűvölik a csapatot. Sajnos innen már csak hárman tudnak tovább jönni, mivel slósz nincs mindenkinél. A többieknek indulás előtt még megmutatjuk a Beretta-aknát. Bár le nem mászunk, elmondjuk, hogy a terem álfenék és nagyon óvatosan kell mozogni, mert a lezuhanó kövek a szakadékba esnek, ahol mászni fogunk.

Feri beszereli a kötelet, Ő halad elől. Gyuró követi, majd az egyik vendég srác, Lilla a következő, majd előttem Jocó szerel a kötélbe. Megbeszéljük, hogy minden átszerelésnél ha lehet, megvárjuk a mögöttünk levőt. Jocó a Hídon vár engem, kissé mintha megszeppent volna. Elmondja, ekkorát még nem ereszkedett! Megmutatom a további utat neki, felrakja stopcsigáját és indul. A kötélről már jobb a hangja, élvezi a hatalmas teret és mélységet, ami körülveszi. A Kápolnánál „összevárjuk” egymást, és indulunk a Kápolna-aknába. Itt elmondjuk, hogy ezt nemrég fedezte föl a csapat. Megcsodálják az Elefántfület. A kőzet változatossága meglepi őket, mintha egy másik barlangban lennének. Visszatérve a Kápolnához tovább ereszkedünk, majd lemászva az Öltözőhöz, levesszük a slószot és indulunk megmutatni a végpontot.

A végpont felé mászva sok a kérdés, különösen Gyurótól. Régi, tapasztalt barlangász, nagyon érdeklő a feltárás. Főleg Feri tud választ adni kérdéseire. A Róka-lyuk jó kis erőpróba, aztán elérjük a Reménytelen szifon-termét, és megmutatja Feri, most hol is dolgozunk. Rendesen elcsodálkoznak. –Ti itt fűrtök, véstek és a víz? Hogy lehet itt dolgozni, szűk is, vizes is!- Feri elmondja, hogy még a lányok is itt vannak, ők kezelik a telefont és adják kézre a szerszámokat. Nagyon tetszik, - mondják - ez tényleg igazi kutatás.

Végül egy igazi különlegesség! Csoportunk tagjai december 4.-5.-én a barlangi munka után Mikulástúrát szerveztek a „leendő utódok”, gyermekeink számára. A Büdöskúti kulcsosházban volt a mintegy 16 fő tanyája. Innen indult a Spirál-barlang meghódítására a túra. Erről az egyik 11 éves gyermek résztvevő beszámolóját ismertetjük:

A Mikulástúra

Írta: Halák Bálint

Úgy terveztük, hogy Mikuláskor barlangászni megyünk. Már amikor készülődtünk, akkor is vidámak voltunk. Edinának otthon felpróbálták a barlangász ruhájukat, és úgy ökörködtek ott.

Másnap elindultunk. Amikor odaértünk átöltöztünk, és Apa elmondta, hogy ki mit visz föl a

barlanghoz. Amikor felértünk, hatalmas tűz fogadott. Igaz, nem örültünk neki, mert úgy füstölt, hogy meg lehetett ott fulladni. Aliz rakott a tűzre zöldet ezért füstölt annyira. Szóval már a megékezés is jó volt.

A barlangba készültünk

bemenni. A bejáratnál már nehéz volt bejutni, de megérte. Amikor befelé kúsztunk, akkor már egy szép kristály fogadott. Aztán egy kb. 10 m hosszú létra állt előttünk. Lemásztunk. Utána elértünk a Labirintushoz. A Labirintus végén beértünk a Nagy-terembe, ami gyönyörű volt. Tele volt hatalmas cseppkövekkel és kristálykiválásokkal. Gyönyörű látvány volt ez. Apa lehozta a fényképezőjét, ezért fényképezhettem vele.

Visszafelé jövet megcsodáltuk ugyanazt a látványt, amit befelé menet megnéztünk. Kint viszont nagy meglepetés várt mindenkit! Aki kijött, kapott egy mikuláscsomagot, aminek nagyon örültünk.

Amikor hazaértünk, finom ebéd fogadott. Jót ebédeltünk és elmeséltük, milyen volt a Mikulástúra.

MELLÉKLETEK

Kiegészítés a MKCs 2003. évi jelentéséhez hiba korrigálás miatt.

Az évi jelentés 4. oldalán a terepi munkák eredményeinek felsorolásánál a 4124-520.27. –hez tartozó szövegrész kimaradt és tévesen az előző tételhez tartozó szöveg folytatása olvasható.

Helyesbítésként a fenti kataszteri számhoz kiegészítve az alábbi szöveg tartozik:

„ **Négylevelű-zsomboly** kutatása szünetelt. Ezzel kapcsolatos név nyomozás eredményeként tárgyalva van a fejezet végén. Ugyanis Kevi L , (Száraskuti III.-zsomboly, Vöröshegyi-zs.) Rónaki L.(Vak-zs.), majd Balázs L által történt (Négylevelű-zs.) elnevezések egyazon objektumra vonatkoznak.”

Az évi jelentés 5. oldalán a Tatárlyukak feltárási eredményeinek felsorolásaként a 4120-19 -től a 4120-28 kataszteri számmal jelölt objektumok ugyan ilyen számokkal vannak „A Tatár-lyukak felderítése Kishajmáson” című mellékletben is szerepeltetve. Utóbbi anyag a Vulkánszpeleológiai Kollektíva Évkönyvében (Eszterhás I. 2003) is megtalálható.

Sajnálatos hiba korrigálására van szükség a kataszteri számozásban, ugyanis a mecseki nagy tájbeosztás határán a budapesti vasút vonalában kijelölt 4110 kataszteri számozású Gorica-Hetvehelyi terület és a 4120 számmal jelölt Ny-mecseki terület közelében található a tárgyalt kishajmási objektum sorozat, mely figyelmetlenségem miatt tévesen –fent idézetten- az utóbbi szám megjelölést kapta. Ez helyesbítésre szorul.

Így a **Kishajmási Kálvária É-i barlangja** javítva 4110-15 számmal szerepel, míg a továbbiak értelemszerűen a 4110-16-24. számot kaptak.

Pécs 2004 ápr.30.

Rónaki László

Az ár-apály hatás észlelése a mecseki karsztvíz szintek mozgásában

Rónaki L. összeállítása dr. Lénárt László kérésére 2004 jun.4.

A Mecseki Ércbányászati Vállalat hidrogeológiai csoportja által beszerzett HWK (nyugatnémet) szint-író műszerekkel a folyamatos regisztrálás céljára felszereltük a vízszint megfigyelésre kiépített kutató fúrások némelyikét 1970-ben, majd továbbiakat 1975-ben. Ugyan így műszeres mérést kezdtünk az Abaligeti-barlangban kiépített lineáris vízhozam mérő bukón és később a Sárkánykút (Orfű) időszakos karsztforráson is.

A műszerek regisztráló dobjának fordulati sebessége a mindenkori megfigyelés célját szolgáló értékre állítható. Így a legkisebb fordulattal egy hónapos regisztrátum íródott a dobra rögzített szalagon, mely esetben a 24 órás változás 15 mm hosszban vizsgálható. Gyorsabb fokozatban ez az időtartam 48 mm, vagy 240 mm regisztrátumot ábrázol. A vízszint észlelő fúrásoknál általunk célszerűen általában a magassági lépték beállítás az 5 cm szintváltozásnál 10 mm hosszban jelentkezett.

Kezdetben egy, majd további két fúráson a karszt és annak fekü összletében ingadozó víz megfigyelése folyt. Ez utóbbi időszak regisztrátumainak másolatait a **Mecseki Karsztkutató Csoport 1976 és az 1977 évi jelentéseiben** –a barlangi vízhozam regisztrátummal együtt– közreadtuk.

A megfigyelhető néhány milliméteres vizugrásokat a korábbi magyar kutatók által publikált lunaszoláris hatások ismeretében elkönnyveltük anélkül, hogy ezek részletesebb vizsgálatára is kitértünk volna. (Ez esetben a gyorsabb forgási sebesség és az érzékenyebb magassági lépték beállítás lett volna kívánatos.) A lunaszoláris ingadozás pontos mértékéről nem tudunk tájékoztatást adni, de sok esetben az 5 cm nagyságot meghaladta.

Kiemelt szerephez jutott az „Abaliget-4” sz. fúrásban észlelt adatsor, mely a karsztvíz és annak fekjét alkotó kampili összlet vízének ingadozásában távoli földrengések hatását is mutatta. Erről többek között 1967- 1977 időtartammal csatolt ábrát is találhatunk az **MKCs 1977 évi jelentésében**, illetve „A felszín alatti vízszint ingadozások regisztrátumainak értékelése” fejezet (p.12-16.) leírásában további négy ábrával a bevezető részen olvasható, hogy „Egyrészt a lunaszoláris hatás, másrészt a szeizmikus hatás észlelésénél.....” határozott vízszint ugrások láthatók.

Az **1979 évi jelentésünkben** további regisztrátum másolatok szerepelnek immár 5 fúrásból, (kiegészítve a permi repedésvizes összlet megfigyelésével) ahol egyrészt az ár-apály, másrészt a földrengések hatása vizsgálható a különböző összletek vízszintjeinél. A mellékletként becsatolt **Pécsi Műszaki Szemle 1979 4.sz.-ban** (p.23-25. 1 ábra és 3 kép.) Rónakitól a „Karsztkutató tudományért” c írásból kiemelhető: „A külső légnyomásváltozás ugyan úgy több centiméteres vízszintmozgást idéz elő, mint a periodikusan ismétlődő árapályjelenség.” „....a mecseki vízszintészlelő hálózatban is megfigyelt hatásairól 1977-ben a Sopronban rendezett geofizikai vándorgyűlésen számoltak be.” Ábraként az 1977-es bukaresti, majd az 1979-es katori rengésből adódó közel fél méteres víz ugrások bemutatása kelthet figyelmet.

A MÉV adattárában –ha fellelhető– az ár-apály ingadozás pontos dokumentálását bizonyító célszerű léptékben készült regisztrátum is létezhet, melyet még utólag illusztrációként csatolni kellene.

**TERMÉSZETKÖZELBEN
PILLANTÁS A FÖLD
ALATTI BIRODALOMBA**

**Fotókiállítás a Pécs-Baranyai OrigóHáz
Egyesület**

**Mecseki Karsztkutató Csoportja
Szervezésében**

2004. június 3. – június 15.

**az Anikó Utcai Általános Iskola
1. emeleti zsibongójában**

A fotókat készítette:

Gál György

A Mecseki Karsztkutató Csoport tagja

A kiállítás megnyitója:

**2004. június 3.-án 10³⁰-kor
az iskola 1. emeleti zsibongójában**

Kiadja a Pécs-Baranyai OrigóHáz Egyesület Mecseki Karsztkutató Csoport
7629 Pécs, Komlói út 94.-98.
Elnök: Kis Varga István

Csoport vezető: Rónaki László
7633 Pécs Hajnóczy u 5/a Tel.: 72/255-051

Szerkesztette: Gál Györgyné

PÉCS, 2005